

MEB'İN YENİ
100'Ü

ÖZETİN
ÖZETİ

ETKİNLİKLER

6. SINIF

SÜREÇ
ODAKLI

YAZILI
SENARYOLARI

AKILLI
TAHTA

Karekod Çözümlü
Türkçe
Defterim

Çözümler için
karekodu okutunuz.

Ekstra Ücretsiz
Dijital Platform

3000

Çözümlü Soru
ve Sınırsız

**Deneme
Sınavları**

İÇİNDEKİLER

▶ 1. BÖLÜM: BİÇİM BİLGİSİ.....	4
▶ 2. BÖLÜM: SÖZCÜKTE ANLAM.....	12
▶ 3. BÖLÜM: SÖZ GRUPLARINDA ANLAM.....	28
▶ 4. BÖLÜM: SÖZCÜK TÜRLERİ.....	48
▶ 5. BÖLÜM: CÜMLEDE ANLAM.....	74
▶ 6. BÖLÜM: YAZIM KURALLARI.....	90
▶ 7. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM-1.....	124
▶ 8. BÖLÜM: PARÇADA ANLAM-2.....	138
▶ 9. BÖLÜM: NOKTALAMA İŞARETLERİ.....	144
▶ 10. BÖLÜM: METİN TÜRLERİ.....	174
▶ 11. BÖLÜM: GÖRSEL OKUMA.....	184
▶ 12. BÖLÜM: SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME.....	192
▶ CEVAP ANAHTARI.....	217

BÖLÜM BİÇİM BİLGİSİ

EKLER

- Yapım Ekleri
- Çekim Ekleri

SÖZCÜĞÜN YAPISI

- Basit Sözcükler
- Türemiş Sözcükler
- Birleşik Sözcükler

KÖK

- İsim Kökü
- Fiil Kökü

İSİM ÇEKİM EKLERİ

- Çoğul Eki
- İyelik (Aitlik) Ekleri
- Soru Eki
- Hâl (Durum) Ekleri

KÖK

- ➔ Bir sözcüğün parçalanamayan anlamlı en küçük parçasına **kök** denir.
- ➔ al-, kır-, sev-, yüz-, kırp-, sus-; ad, kış, kuş, kar, yün, dört, şan...
- ➔ Bir sözcüğün kökü bulunurken aldığı tüm ekler çıkarılır ve geriye kalan -sözcüğün tamamıyla anlam ilişkisi içinde olan anlamlı en küçük parça sözcüğün kökü kabul edilir.
- ➔ "Susuzluk" sözcüğünün parçalanamayan, anlamlı en küçük parçası "su" ifadesidir. Bu ifade, sözcüğün tümüyle anlam ilişkisi içerisinde.

su
kök

➔ İnsan yaşamı için gerekli olan; sıvı durumundaki renksiz, kokusuz sıvı

su + suz
yapım eki

➔ Suyu olmayan, suyu bulunmayan

su + suz + luk
yapım eki

➔ Susuz olma durumu, kuraklık

İsim kökü ve fiil kökü olmak üzere iki tür kök vardır.

İsim Kökü: Canlı ve cansız tüm varlıklara karşılık gelen, "-mek/-mak" eklerini aldıklarında anlamsızlaşan köklerdir.

- ➔ kör, su, kor, ateş, ayak, ok, ip, yel ...

Fiil Kökü: Bir iş, oluş, hareket bildiren; "-mek / -mak" ekini aldıklarında anlamlı olan köklerdir.

- ➔ gel-, uç-, git-, al-, yat-, oku-, sev-...

- ➔ Aşağıdaki sözcüklerin sonundaki kısa çizgi (-), o sözcüklerin fiil kökü olduğunu belirtir ve bu sözcükler okunurken sonlarına "-mek / -mak" ekleri getirildiğini ifade eder.

➔ git- ➔ git(mek)

➔öp- ➔öp(mek)

➔süz- ➔süz(mek)

EKLER

- ➔ Sözcüğün sonuna eklenerek yeni sözcükler türeten veya sözcüklerin cümle içindeki görevlerini belirleyen ses birliklerine **ek** denir. Ekler, yapım ekleri ve çekim ekleri olmak üzere iki bölümde incelenir.

➔ köy - lü - ler - den
kök ekler

➔ bak - ış - lar - ın
kök ekler

Yapım Ekleri

- ➔ Eklendiği sözcüğün anlamını değiştiren ekler **yapım ekleri** denir. Yapım ekleri isimden isim, isimden fiil, fiilden fiil ve fiilden isim türetir.

➔ utan - gaç - lık
fiil yapım yapım
kökü eki eki

➔ Türk - çe
isim yapım
kökü eki

Çekim Ekleri

- ➔ Eklendikleri sözcüklerin anlamını ve türünü değiştirmeyen ancak cümle içindeki görevlerini belirleyen ekler **çekim ekleri** denir.

➔ tanı- yor - uz
fiil çekim çekim
kökü eki eki

➔ gel - miş - ler
fiil çekim çekim
kökü eki eki

- ➔ Yapım eki almış sözcüklere **gövde** denir.

- ➔ Çekim ekleri hem isimlere hem de fiillere getirilir. İsimlere getirilen ekler isim çekim ekleridir.

İsim Çekim Ekleri**Çoğul Eki**

-ler / -lar

İyelik (Aitlik) Ekleri

-m / -ım / -im / -um / -üm, -n / -ın / -in / -un / -ün,
-ı / -i / -u / -ü / -sı / -su / -sü, -mız / -miz / -muz / -müz
-nız / -niz / -nuz / -nüz, -ları / -leri

Soru Eki

mı / mi /
mu / mü

Hâl (Durum) Ekleri

-ı / -i / -u / -ü, -a / -e, -da /
-de / -ta / -te, -dan / -den /
-tan / -ten, -in / -in / -un / -ün

1.

Etkinlik

Biçim Bilgisi [Kök]

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin kökünü ve kökün türünü (isim veya fiil) örnekteki gibi yandaki boşluğa yazınız.

CÜMLELER	SÖZCÜĞÜN KÖKÜ	KÖKÜN TÜRÜ
1. Örgülü, siyah saçları yüzünü çerçeveleyerek arkadan yuvarlanıp topuzlaşıyor.	ör-	Fiil kökü
2. Bu mutluluk dolu günlerimiz de bir gün unutulur.		
3. Umutlu bir sabaha uyanmak istiyorsan çok çalışacaksın.		
4. Kanuni Sultan Süleyman, Mimar Sinan'ı huzuruna çağırır.		
5. Bu kitabı bir hafta içerisinde bitireceksin.		
6. Bizim buralarda halk pazarı salı günleri kuruluyor.		
7. Sanatçı bundan yaklaşık yüz yıl önce dünyaya gelir.		

2.

Etkinlik

Biçim Bilgisi [Kök]

Bazı kökler hem isim hem de fiil kökü olarak kullanılabilir. Bu kökler arasında anlam ilgisi varsa ortak kök, yoksa sesteş kök olur. Buna göre aşağıdaki kutucuklarda yer alan altı çizili sözcük köklerinin hangi kök türüne dâhil olduğunu bularak alttaki ilgili kısma yazınız.

Eskicinin satmaya çalıştığı kıyafetlerin hepsi de giyilemeyecek kadar eskiydi.

İlaç kaşığından bir damla kadar ilaç yere damladı.

Çocuğun saçından bir tutam kesip havaya saçtı.

Gül gülse dâim, ağlasa bülbül acem değül, zira kimine ağla demişler, kimine gül

Aksilik bu ya, ekşiyi sevmeyen kadıncağzın yoğurdu güneşte ekşimişti.

Boyacı Hüseyin hiçbir ücret talep etmeden sınıfımızı boyadı.

Sınıfımızın kızları bugün bana çok kızacaklar.

ORTAK KÖK

SETEŞ KÖK

Eski

Sesteş kök ile ortak kök arasındaki farkı biliyor musunuz?

BÖLÜM SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİSİ

- Zıt (Karşıt) Anamlı Sözcükler
- Eş Anamlı (Anlamdaş) Sözcükler
- Eş Sesli (Sesteş) Sözcükler
- Genel ve Özel Anamlı Sözcükler
- Yakın Anamlı Sözcükler
- Dilimize Henüz Yerleşmemiş Yabancı Kelimelerin Türkçe Karşılıkları

ÇOK ANLAMLILIK

- Gerçek (Temel) Anlam
- Mecaz Anlam
- Terim Anlam

SÖZ SANATLARI

- Benzetme (Teşbih)
- Kişileştirme (Teşhis)
- Konuşturma (İntak)
- Karşıtlık (Tezat)

EDITÖR YAKINLARI

ÇOK ANLAMLILIK

- Dilin anlamlı en küçük parçası olan ve insanların anlaşmasını sağlayan ses birliklerine **sözcük (kelime)** denir.
- Sözcükler, farklı nedenlerden dolayı zamanla değişik durumları ifade etmek için kullanılır. Bu da aynı sözcüğün birden fazla anlam ifade etmesine yol açmıştır. Sözcüklerin bu şekilde birden fazla anlamı ifade etmesine **çok anlamlılık** denir.

“Yakmak” Sözcüğünün Farklı Anlamları

Yanmasını sağlamak,
tutuşturmak

- » Yaktığı kibriti bana uzattı.

Ateşle yok
etmek

- » Belediye çöpleri yakmış.

Işık vermesini
sağlamak

- » Lambaları yaktı ve içeriği gezdi.

Kurutmak, zarar
vermek

- » Fırtına ekinleri yakmıştı.

Çok sıcak
olmak

- » Güneş resmen yakıyordu.

⇒ “Kurumak” sözcüğünün farklı anlamlarda kullanımı:

- » Henüz tam kurumayan kayısılar, altın gibi parlıyordu. (Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek)
- » Ormanın en güzide ağacı kurumuş diye duydum. (Bitki, suyu çekilip cansız duruma gelmek)
- » Yağmur yağmayınca bara j gölü kuruyup kaldı öylece. (Akarsu, göl vb.nin suyu kalmamak)
- » Susuzluktan boğazı kurumuş, dili damağına yapışmıştı. (Çok susamak)
- » Şu kurumuş kadın, hep hasetten bu hâlde. (Cılızlaşmak, sıksıklaşmak, zayıflamak)
- » Sürekli aynı şeyleri yemekten bağırsakları kurumuştu. (Yumuşaklığını yitirmek, sertleşmek)

- Zamanla anlam genişlemesine uğrayarak değişik anlamlar kazanan sözcükler; gerçek, mecaz ve terim anlamda kullanılır.

Gerçek (Temel) Anlam

- Sözcüğün tek başına kullanıldığında akla gelen ilk anlamına **gerçek (temel) anlam** denir. Sözcüğün sözlük anlamı olarak da nitelendirilebilir.

- » Akşam sıcaktan elimin içi terlemişti. (Gerçek anlam)

- ⇒ “El” sözcüğünün akla gelen ilk anlamı, organımız olan “el”dir. Bu sözcük organ anlamında kullanıldığında gerçek anlamında kullanılmış olur.

- » Oyun oynarken Aylin’in burnu kanadı. (Gerçek anlam)

- ⇒ “Burun” sözcüğü, akla solunum organını getirecek şekilde cümle içinde kullanılırsa gerçek anlamında kullanılmış olur.

- » Kor ateş, sobanın dört bir yanını ısıtmış. (Gerçek anlam)

- ⇒ “Ateş” sözcüğü, yanıcı maddelerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık anlamında kullanıldığında gerçek anlamında kullanılmış olur.

1.
Etkinlik

Çok Anlamlılık [Gerçek - Mecaz - Terim]

Aşağıdaki yapılandırılmış gridda “almak” sözcüğünün cümledeki kullanımlarına örnekler, yapılandırılmış gridin altında da bu sözcüğünün anlamları verilmiştir. Buna göre cümlelerdeki “almak” sözcüklerinin ilişkilendirildiği anlamların karşısına örnekteki gibi numaraları yazınız. (Bazı anlamlar birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

“Almak” Sözcüğünün Cümleye Kattığı Anlamlar

1. Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u aldıktan sonra halkın yaşam tarzına müdahale etmemiştir.

1

2. Bana verdiğiniz bidon en fazla üç litre süt alır, daha büyüğü varsa onu verin.

2

3. Çocuğu dün annesi okuldan almıştı, bugün ise babası almaya gelecekti.

3

4. Kayığımız su alıyor arkadaşlar, herkes elinden geldiğince bu suları boşaltsın.

4

5. Yeni mektup aldım gül yüzlü yardan. Bekletme yolları gel, diye yazmış.

5

6. Babam öncelikle bahçedeki uzamış otları almamı söyledi.

6

7. Azgın sular, öyle şiddetli akıyordu ki önüne ne geldiyse aldı götürdü.

7

8. Sizin olduğunuz yere gelmek bizim en az bir saatimizi alır.

8

9. Arabadaki damacana 4 şişe su alıyor.

9

10. Akşam sizi evden arabayla alırım.

10

11. Binanın bodrumu su almaya başladı.

11

12. Okula yürüyerek gitmek on dakikamı alıyor.

12

a. Bir kimseyi bulunduğı yerden ayırmak →.....

e. Ele geçirmek, fethetmek →.....

b. Kendine ulaştırılmak, iletilmek →.....

f. İçine sığmak →.....

c. Mesafe katetmek →.....

g. İçeri sızmak, içine çekmek →.....

d. Yolmak, koparmak →.....

h. Sürükleyip götürmek →.....

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-3 doğru: ★ 4-7 doğru: ★★ 8-10 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı → .....

1-3 doğru →

8-10 doğru →

3. BÖLÜM

SÖZ GRUPLARINDA ANLAM

ATASÖZLERİ

- Atasözlerinin Özellikleri
- Deyimler ve Atasözleri Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar

İKİLEMELER

DEYİMLER

- Deyimlerin Özellikleri

ÖZDEYİŞLER (VEGİZELER)

- Özdeyişlerin Özellikleri

KALIPLAŞMAMIŞ SÖZ GRUPLARI

EDITÖR YAYINLARI

DEYİMLER

- ⇒ En az iki sözcüğün çoğu zaman gerçek anlamından uzaklaşarak yeni bir anlamda kalıplaşmasıyla oluşan söz gruplarına **deyim** denir.
- » gözden düşmek   » çantada keklik   » süt dökmüş kedi gibi   » yangına körükle gitmek
» boynu kıldan ince   » eli ayağı dolanmak   » pireyi deve yapmak   » burnunun dikine gitmek

Deyimlerin Özellikleri

- ⇒ Deyimler kalıplaşmış sözlendir. Sözcüklerin yerleri değiştirilemez, yerlerine başka kelimeler konulamaz.
- » Hapı yutmak (**Doğru**) ⇒ İlaç yutmak (**Yanlış**)
- ⇒ Sözcük grubu ya da cümle düzeyinde bulunabilir.
- » Dilinde tüy bitmek (**Sözcük grubu**)
» Laf olsun âdet yerini bulsun. (**Cümle**)
- ⇒ Genellikle sonlarına mastar eki (-mak/-mek) getirilerek ifade edilirler.
- » buzlar çözülmek   » ayazda kalmak

- ⇒ Bazı deyimler sadece gerçek anlamlı olacak şekilde kullanılır.
- » Çoğu gitti, azı kaldı.   » Kimi kimsesi olmamak
- ⇒ Bazı deyimler sadece mecaz anlamlı olacak şekilde kullanılır.
- » Etekleri zil çalmak   » Dilinde tüy bitmek
- ⇒ Bazı deyimler aynı anlama gelecek şekilde kullanılır.
- » "Deliye dönmek" - "burnundan solumak" ⇒ İkisi de "çok öfkeli olmak" anlamında kullanılır.

ATASÖZLERİ

- ⇒ Atalarımızın deneyimleri sonucu ortaya koydukları; akılcı, yol gösterici, kalıplaşmış, halka mal olmuş, ders ve öğüt verici özlü sözlere **atasözü** denir.
- » Yalnız taştan duvar olmaz.   » Büyük başın derdi büyük olur.   » Huylu huyundan vazgeçmez.

Atasözlerinin Özellikleri

- ⇒ Kalıplaşmış sözlendir. Sözcük eklenmez ve sözcük çıkartılamaz. Sözcüklerin yerine başka sözcükler yazılamaz.
- » Görünen köy kılavuz istemez. (**Doğru**) ⇒ Görünen köy rehber gerektirmez. (**Yanlış**)
- ⇒ Genellikle mecaz anlamlıdır ama gerçek anlamlı olanları da vardır. Bazıları da hem gerçek hem mecaz anlamlıdır.
- » Bir başa bir göz yeter. (**Mecaz anlam**)   » Bugünün işini yarına bırakma. (**Gerçek anlam**)
» Tek kanatla kuş uçmaz. (**Hem gerçek hem mecaz anlam**)
- ⇒ Bazı atasözleri tek cümleden oluşurken bazıları iki veya daha fazla cümleden oluşur.
- » Güneş balçıkla sıvanmaz. (**Bir cümle**)   » Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır. (**İki cümle**)

Deyimler ve Atasözleri Arasındaki Benzerlikler ve Farklılıklar**Benzerlikler****Farklılıklar**

- ⇒ Her ikisi de eski zamanlardan günümüze ulaştıkları için ilk söyleyenleri belli değildir.
- ⇒ Az sözle çok şey anlatan özlü sözlerdir.
- ⇒ Genellikle mecaz anlamda kalıplaşmış bu ifadeler herhangi bir değişikliğe uğramaz.

- ⇒ Atasözleri cümle biçimindeyken deyimler genellikle söz grubu biçimindedir.
- ⇒ Atasözleri öğüt verir, deyimler anlık durumları ifade eder.
- ⇒ Atasözleri herkes için geçerlidir. Deyimler sözü söyleyen kişi ya da kişiler için geçerlidir.

Söz Gruplarında Anlam [Deyimler]

1.

Etkinlik

Aşağıdaki yapılandırılmış griddede deyimler, yapılandırılmış gridin altında da bu deyimlerin anlamları verilmiştir. Buna göre verilen deyimlerin bulunduğu kutucuk numarasını anlamıyla eşleştirerek örnekteki gibi yazınız. (Bazı anlamlar birden fazla deyimle ilişkilendirilebilir.)

1	Baltayı taşa vurmak	2	Baş ağrıtmak	3	Burun kıvrırmak	4	İnce eleyip sık dokumak
5	Baş göz etmek	6	Saman altından su yürütmek	7	Daldan dala konmak	8	Kılı kırk yarmak
9	Kafasına koymak	10	Başını bağlamak	11	Saç ağartmak	12	Dudak bükmek
13	Pot kırmak	14	İş çevirmek	15	Etekleri zil çalmak	16	Ağzı kulaklarına varmak

A

Önem vermemek, küçümsemek, beğenmemek.

3 - 12

C

Birini nişanlamak veya evlendirmek.

E

Bir şeyi yapmaya kararlı olup zamanını beklemek.

G

Çok sık, düşünce ya da konu değiştirmek.

I

Bir işte uzun zaman çalışıp emek vermiş olmak.

B

Bir şeyi bütün ayrıntılarıyla araştırmak, gözden geçirmek.

D

Tedirgin etmek, bıkkınlık vermek, can sıkmak.

F

Çok sevinmek.

H

Farkında olmadan karşındakini rahatsız edecek, kızdıracak söz söylemek.

J

Hiç kimseye sezdirmeden iş çevirmek ortalığı karıştırmak.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-3 doğru: ★

4-7 doğru: ★★

8-10 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı → .....

1-3 doğru →

8-10 doğru →

1. Aşağıda a, b, c ve d ile belirtilen soruları metne göre cevaplayınız.

60'lık ünlü ressam, bir lokantaya girer. Gerçi cebinde parası yoktur ama aldırılmaz. Lokantacıya yapacağı portresine karşılık yemek yemek istediğini söyler. Güzelce karnını doyurur. Sonra bir çırpıda lokantacının portresini çizerek masaya bırakır. Kalkarken adam gelir, resme bakar, beğenir.

“Güzel ama” der lokantacı: “Bir dakikada yaptınız bunu, oysa bir saattir yiyorsunuz.”

Ressam:

“Bir dakika değil, 60 yıl ve bir dakika” diye karşılık verir.

a)

Sanat	Emek	Parasızlık	Karşılık
-------	------	------------	----------

Bu metnin türü nedir ve bu metne konabilecek en uygun başlık yukarıda verilenlerden hangisi olabilir? (1+1=2 puan)

.....

b) Metnin konusu nedir? (2 puan)

.....

c) Metnin ana fikrini yazınız? (2 puan)

.....

d) Metnin hangi kaçınıcı kişi ağızyla anlatıldığını yazınız? (4 puan)

.....

2. Aşağıdaki metinde isim çekim eklerini almış sözcükleri bularak uygun başlıkların altına yazınız. (15 puan)

Başımı kaldırdım, gözlerime inanmadım. Karşısına geçtim, şaşkın şaşkın baktım. Ben ona baktım, o bana baktı. Güldüm o da güldü. Kendi kendime sordum: Acaba numara yapmak için bu akşam burasını seçmeye özenmiş bir artist mi?

İsimlere, isim soylu sözcüklere ve gövde durumundaki sözcüklere getirilen eklerdir. Eklendikleri sözcüklerin cümle içerisindeki görevlerini belirler.

Çoğul eki	Hâl eki	İyelik Eki	Soru eki

1. Aşağıda a, b, c ve ç ile belirtilen soruları metne göre cevaplayınız.

20. yüzyıldaki en büyük gelişme hiç kuşkusuz bilgisayar teknolojisinde yaşanmıştır. İnternet ağının kurulması sonucunda bilgisayar ve internet; evlerimize, iş yerlerimize girmeyi başarmıştır. Bilgisayar teknolojisi, beraberinde çok büyük kolaylıklar getirmiştir. Örneğin, önceleri para yatırma işlemleri için bankalarda saatlerce sıra beklerken şu anda internet sayesinde işlemlerimizi en kısa zamanda gerçekleştirebilmekteyiz.

- a) 20. Yüzyıl Teknoloji Bilgisayar Teknolojisi İnternet

Bu metne konabilecek en uygun başlık yukarıda verilenlerden hangisi olabilir? (2 puan)

.....

.....

b) Metnin konusu nedir? (2 puan)

.....

c) Metnin yazılış amacı nedir? (3 puan)

.....

ç) Metne göre banka işlemlerimizin artık hızlı bir şekilde yapılabilmesinin nedenini yazınız? (3 puan)

2. “Arkadaşına teselli verirken, ‘Üzülme gümüş yere düşmekle pul olmaz.’ dedi.” cümlesindeki atasözünün doğru kullanımını ve anlamını aşağıdaki uygun boşluklara yazınız. (5 puan)

Atasözü: ..... (2 puan)

Anlamı: ..... (3 puan)

3. Aşağıdaki parçada yay ayraç içinde verilen yerlere uygun noktalama işaretlerini koyunuz ve alttaki boşluğa da yapılan yazım yanlışlarının doğrusunu nedeniyle birlikte yazınız. (10 puan)

Padişah ( ) koşuşturmadan ve yaptığı işlerden öylesine yorulmuştu ki eşige çöktü ve uyuya kaldı ( ) Kısa yaz gecesi boyunca deliksiz bir uyku çekti ( ) Sabah uyanınca nerede olduğunu ( ) yatakta uzanmış ve canlı gözlerle kendisine bakan yabancı kim olduğunu uzun süre hatırlayamadı.

.....

.....

1. İlker, gün ağarmadan kalktı, elini yüzünü yıkadı, kahvaltısını yaparak yola koyuldu. Pikniğin yapılacağı yere geldiği zaman kimsecikleri göremedi. Gün henüz ağarmaya başlamıştı. Erken geldiğine pişman oldu. Bir süre oturup bekledi fakat kimse ortalıkta görünmüyordu. Arkadaşlarını beklerken çok sıkıldı ve bir ağacın altında uyuyakaldı. Gezi saati gelip çatmıştı herkes gezi yapılacak alana gelmişti. Bir tek İlker yoktu. En yakın arkadaşı Hasan etrafa bakarken İlker'in bir ağacın altında uyuduğunu gördü ve onu uyandırmaya gitti. Hasan "İlker, uyan!" diye seslendi bunu duyan İlker birdenbire yerinden sıçradı. Arkadaşını karşısında gören İlker çok sevindi. Şarkılar söyleyerek diğer arkadaşlarının yanlarına gittiler.

Bu metnin hikâye unsurlarını yazınız. (10 puan)

OLAY	YER (MEKÂN)	ZAMAN	KİŞİLER
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....

2.

Dinle neyden, duy neler söyler sana
 Derdi vardır ayrılıklardan yana.
 "Kestiler sazlık içinden" der beni
 Dinler ağlar hem kadın hem er beni.
 Hasret anlatmak için bulmam gerek
 Ayrılıkla parçalanmış bir yürek

Bu dizelerdeki söz sanatlarını nedenleriyle birlikte yazınız. (10 puan)

.....

.....

3. Sultanahmet'te sabah vakti, İstanbul'un en güzel yerinde, kaldırımlarda, öbek öbek gruplar vardır.

Aşağıda istenen ek ve sözcükleri bu cümleden bularak her sözcüğü sadece bir kez kullanmak şartıyla ilgili yerlere yazınız. (5x2=10 puan)

Türemiş sözcük: .....

Birleşik sözcük: .....

Hâl eki almış sözcük: .....

Çoğul eki almış sözcük: .....

İyelik eki almış sözcük: .....

BÖLÜM SÖZCÜK TÜRLERİ

SIFATLAR (ÖN ADLAR)

- Niteleme Sıfatları
- Belirtme Sıfatları
- Sıfatlarda Pekiştirme (Pekiştirme Sıfatları)
- Sıfat Tamlamaları

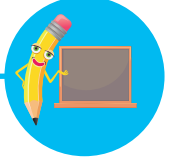
EDATLAR (İLGEÇLER)

- Edatların Özellikleri

ÜNLEMLER

İSİMLER (ADLAR)

- Vartıklara Verilişine Göre İsimler
- Vartıkların Oluşuna Göre İsimler
- Vartıkların Sayılarına Göre İsimler
- Ad Durum (Hâl) Ekleri
- İsim Tamlamaları

ZAMİRLER (ADILLAR)

- Sözcük Hâlindeki Zamirler
- Ek Hâlindeki Zamirler

BAĞLAÇLAR

- Bağlaçların Özellikleri

GEÇİŞ VE BAĞLANTI İFADELERİ

- Farklı Düşünmeye Yönlendiren İfadeler
- Destekleyici ve Açıklayıcı İfadeler
- Özetleyen ve Sonuç Bildiren İfadeler

İSİMLER (ADLAR)

⇒ Evrendeki canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, durumları, olguları, bütün bunların birbiriyle olan ilgilerini karşılayan sözcüklere **isim (ad)** denir.

Vartıklara Verilişine Göre İsimler**Özel İsimler**

⇒ Dünyada bir benzeri daha olmayan, tek bir varlığı karşılayan adlara **özel isimler** denir.

Türkiye

Kız Kulesi

» Ahmet, Ersoy, Türk, Çin, Merkür, İzmir, Üsküdar, İslamiyet, Avrupa, Akdeniz, Van Gölü, Ağrı Dağı, Sarıkız...

Cins İsimler (Tür İsimleri)

⇒ Aynı türden varlıkların birini, bir bölümünü ya da tümünü karşılayan adlara **cins isimler** denir.

araba

çilek

» Kalem, masa, defter, kitap, şişe, telefon, ayakkabı, pencere, kapı, göz, eldiven, doktorluk, kırmızı, elma, su...

Vartıkların Olusuna Göre İsimler**Somut İsimler**

⇒ Duyu organlarımızla algılayabildiğimiz varlıklara verilen adlara **somut isimler** denir.

kuşlar

ateş

» Hava, su, çiçek, çocuk, bisiklet, top, gaz, elma, klavye, parmak...

Soyut İsimler

⇒ Zihnimizde tasarladığımız, duyu organlarımızla algılayamadığımız varlıklara verilen adlara **soyut isimler** denir.

arkadaşlık

mutluluk

» Rüya, sevinç, mutluluk, keder, üzüntü, akıl, zekâ, ruh, melek, Tanrı, iyilik...

Vartıkların Sayılarına Göre İsimler**Tekil İsimler**

⇒ Çoğul eki (-ler / -lar) almamış, aynı türden tek bir varlığı karşılayan adlara **tekil isimler** denir.

ağaç

» Ağaç, ev, dolap, yüz, televizyon...

Çoğul İsimler

⇒ Çoğul eki (-ler / -lar) alabilen, aynı türden birden çok varlığı karşılayan adlara **çoğul isimler** denir.

ağaçlar

» Ağaçlar, evler, dolaplar, yüzler...

Toptuluk İsimleri

⇒ Biçimce tekil, anlamca birden çok varlığı karşılayan adlara **toptuluk isimleri** denir.

orman

» Orman, aile, meclis, sürü, ordu...

5. BÖLÜM CÜMLEDE ANLAM

CÜMLEYİ KARŞILAYAN KAVRAMLAR

- Karşılaştırma
- Benzetme
- Örneklendirme
- Abartma

CÜMLE OLUŞTURMA

DUYGU BELİRTEN İFADELER

- Sitem
- Pişmanlık
- Özlem
- Şaşırtma
- Yakınma
- Küçümseme
- Beğenme
- Beklenti
- Kararsızlık
- İstek

ANLAM İLİŞKİLERİNE GÖRE CÜMLELER

- Neden-Sonuç Cümleleri
- Amaç-Sonuç Cümleleri
- Koşul (Şart) Cümleleri

ANLATIM ÖZELLİKLERİNE GÖRE CÜMLELER

- Nesnel Anlatımlı Cümleler
- Öznel Anlatımlı Cümleler

CÜMLE TAMAMLAMA

ANLAM İLİŞKİLERİNE GÖRE CÜMLELER

Neden-Sonuç Cümleleri

- ➔ Yapılan işin gerekçesiyle belirtildiği cümleler **neden-sonuç cümleleri**dir.
- » Selim, çalıştığı için partiye gelemedi.
- » Nefes darlığı olduğundan dolayı halı saha maçlarına gitmiyor.
- ➔ Neden-sonuç cümlelerindeki yargı bildiren ifadelere "Neden?" ve "Niçin?" soruları sorulduğunda "...dığı için, ...diğinden" cevapları alınmaktadır.
- » İlkbahar kurak geçtiğinden, çiftçiler zarar etti.
neden sonuç

Çiftçiler neden zarar etti? ⇒ İlkbahar kurak geçtiğinden

- ➔ Neden-sonuç cümleleri "için, -den ötürü, diye, -den dolayı, çünkü, zira, -dan, -diğında, -ınca" gibi ek ve sözcüklerle kurulur.

Birbirinden tamamen bağımsız cümleler arasında da neden-sonuç ilişkisi olabilir.

- » Hastalık nedeniyle eğitime ara verildi. Canlı derslerle eğitim sürdürülüyor.

Amaç-Sonuç Cümleleri

- ➔ Eylemin belirli bir amaca yönelik yapıldığını bildiren cümleler **amaç-sonuç cümleleri**dir.
- » Başarılı olabilmek için çalışma planı hazırlıyor.
- » Yarışma hakkında konuşmak için toplandık.
- » Onunla barışsınlar diye bu yemeği organize ettik.
- » Kızına kazak örmek için bir top yün yumak almış.

Amaç-sonuç cümlelerinde gaye, plan, hedef anlamı vardır.

- ➔ Amaç-sonuç cümlelerinde yargı bildiren ifadeye "Hangi amaçla?" sorusu sorulduğunda cevap alınıyorsa cümle, amaç-sonuç cümlesidir.
- » Erken uyanabileyim diye alarmı kurdum.
amaç sonuç

Hangi amaçla alarmı kurdum? ⇒ Erken uyanabileyim diye

- » İsteddiği arabayı alabilmek için para biriktirmiş.
amaç sonuç

Hangi amaçla para biriktirmiş? ⇒ İsteddiği arabayı alabilmek için

Neden-Sonuç Cümleleri ile Amaç-Sonuç Cümleleri Nasıl Ayırt Edilebilir?

- ➔ Cümledeki olayın gerçekleşip gerçekleşmediğine bakılır. Neden-sonuç cümlelerinde neden de sonuç da gerçekleşmiştir. Amaç-sonuç cümlelerinde ise sonucun gerçekleştiği bilinse de amacın gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinemez.

- » Onu gördüğüm için mutluyum. ⇒ Görme işi gerçekleştiği için neden-sonuç cümlesidir.
neden sonuç
- » Onu görmek için geldim. ⇒ Kişinin geldiği bilinse de görmek istediği kişiyi görüp görmediği bilinmemektedir.
amaç sonuç

Koşul (Şart) Cümleleri

- ➔ Herhangi bir olayın ya da durumun gerçekleşme şartının başka bir olaya ya da durumun gerçekleşmesine bağlandığı cümlelere **koşul cümleleri** denir.
- ➔ Bu cümlelerde çoğunlukla "ise, ancak, mi, ama, yalnız, üzere, yeter ki, -se, -ince" gibi sözcük ve ekler ile koşul anlamı sağlanabilir.
- » Süt içersen kemiklerin güçlenir.
koşul ↓ sonuç
koşul anlamı sağlayan ek
- » Yağmurlar başlayınca ekinler yeşerir.
koşul ↓ sonuç
koşul anlamı sağlayan ek

Bu cümlede, kemiklerin güçlenmesi süt içmeye bağlıdır.

Ekinlerin yeşermesi yağmurların yağmasına bağlıdır.

1.
Etkinlik

Anlam İlişkilerine Göre Cümleler

Aşağıdaki cümleleri neden-sonuç, amaç-sonuç veya koşul-sonuç durumuna göre örnekteki gibi ilgili kutucuğa yazınız.

NEDEN-SONUÇ, AMAÇ-SONUÇ, KOŞUL-SONUÇ CÜMLELERİ

Neden-sonuç cümlesi

Yücel astım hastası olduğundan dolayı havası kirli ortamlardan uzak durmaktadır.

1

2

Sabah erkenden uyanabilmek için çalar saatini kurmuştu.

3

Nisan yağmurları beklendiği gibi yağarsa ekinlerimiz bereketli olur.

4

Uzun süredir görmediği arkadaşını ziyaret etmek için zorlu bir yolculuğu göze aldı.

5

Fırtına sonrası elektrik direkleri zarar gördüğü için uzun bir süre ilçeye elektrik verilemedi.

6

Mecnun, Leyla'sına kavuştuğunda içindeki ateş sönecektir.

7

Arkadaşım Kâmil'le ders çalışmak için kütüphaneye gittik.

8

Öğretmenin bana verdiği ödevi zamanında yaparsam babam bana istediğim kıyafeti alacak.

9

Yaşlı adam koronaya yakalandığından dolayı ailesiyle beraber on beş günlük karantinaya alındı.

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-3 doğru: ★ 4-6 doğru: ★★ 7-9 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı → .....

1-3 doğru → 7-9 doğru →

BÖLÜM YAZIM KURALLARI

BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMI

“DE”, “Kİ” VE “Mİ”NİN YAZIMI

- Bağlaç Olan “de”
- Ek Olan “-de”
- “ki”nin Yazımı
- “mi”nin Yazımı

SAYILARIN YAZIMI

KISALTMALARIN YAZIMI

BİRLEŞİK SÖZCÜKLERİN YAZIMI

- Ayrı Yazılan Birleşik Sözcükler
- Bitişik Yazılan Birleşik Sözcükler

BÜYÜK HARFLERİN KULLANIMI

⇒ Tamamlanmış cümleler büyük harfle başlar.

- » Türkiye'nin en kalabalık şehri İstanbul'dur. Başkenti ise Ankara'dır.
cümle cümle

UYARI: Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti konur.

- » Salih Efendi uzun bir süre çocuğa baktıktan sonra, "Küçük, elindeki balonu sana kim aldı?" dedi.
» Bahçedeki bütün saksıları (Saksı dediğimiz de bakkalın yoğurt kovalarıydı.) rengârenkti.

UYARI: İki noktadan sonra gelen ifadeler cümle ise büyük harfle başlar.

- » Şehrimizin valisi Sayın Muammer Bey açıkladı: Beldemizi en gözde tatil yeri yapacağız.

⇒ Şiiri oluşturan her dize genellikle büyük harfle başlar.

- » Ve güldün rengârenk yağmurlar yağdı
İnsanı ağlatan yağmurlar yağdı. ← dize
- » Bana kara diyen dilber
Kaşların kara değil mi ← dize

⇒ Özel adlar büyük harfle başlar. Özel ad olarak değerlendirilen bazı ifadeler şunlardır:

⇒ Kişi adlarıyla soyadları:

- » Mustafa Kemal Atatürk, İsmet İnönü...

⇒ Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar:

- » Kaymakam Fatma Hanım, Mimar Sinan...

Akrabalık bildiren kelimeler küçük harfle başlar. Ancak akrabalık adı olup ünvan olarak kullanılan sözcükler büyük harfle başlar.

- » Aslı abla, Murat amca...
» Baba Gündüz, Nene Hatun...

⇒ Saygı bildiren sözler ve bu sözlerden sonra gelen makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler:

- » Sayın Bakan, Sevgili Rektör...

⇒ Hayvanlara verilen özel adlar:

- » Boncuk, Fındık, Pamuk...

⇒ Millet, boy, dil ve lehçe isimleri:

- » Türk, Türkçe, Alman, Almanca...

⇒ Devlet, din ve mezhep adları:

- » Türkiye, Almanya; İslamiyet, Müslümanlık; Hanefilik...

⇒ Gezegen ve yıldız adları:

- » Merkür, Venüs, Jüpiter, Dünya, Güneş, Ay...

Dünya, güneş, ay kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldıklarında küçük harfle başlar.

- » Senin dünyanda işler nasıl yürütülüyor?

⇒ Düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde doğu ve batı sözlerinin ilk harfi:

- » Batı medeniyeti, Doğu'nun gelenekleri...

Bu sözler özel isimden sonra kullanılıp yön bildirdiklerinde küçük yazılır:

- » Muş'un doğusu, Ankara'nın batısı...

⇒ Yer adları (kita, bölge, il, ilçe, köy, semt...):

- » Afrika, Güneydoğu, Anadolu, İstanbul, Turgutlu, Bahçelievler...

⇒ Yer adlarında ilk isimden sonra gelen deniz, nehir, göl, dağ, boğaz gibi tür isimleri:

- » Ağrı Dağı, Fırat Nehri, Ege Denizi...

1.
Etkinlik

Büyük Harflerin Kullanımı

Aşağıdaki yapılandırılmış griddede büyük harflerin kullanıldığı yerler, yapılandırılmış gridin altında da bu kurallarla ilgili örnek cümleler verilmiştir. Bu kuralların örneklendiği cümleleri bularak kutucuktaki harfi ilgili cümlenin karşısına örnekteki gibi yazınız. (Bazı kurallar birden fazla cümleyle ilişkilendirilebilir.)

Kıtap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin her kelimesi büyük harfle başlar. A	Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar. B	Kişi adlarından önce ve sonra gelen ünvanlar, saygı sözleri, rütbe adları ve lakaplar büyük harfle başlar. C
Cümle içinde özel adın yerine kullanılan makam veya ünvan sözleri büyük harfle başlar D	Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt vb.) büyük harfle başlar. E	Saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, ünvan bildiren kelimeler büyük harfle başlar. F
Gök cisimleri terim anlamıyla kullanıldıklarında büyük harfle başlar. G	Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar. H	Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar. I
Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar. J	Devlet adları büyük harfle başlar. K	Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar L

1	Bu akşamki Türkiye - Hollanda maçı saat 21.45'te başlayacak.	J
2	Sayın Vali'nin katılımlarını bekliyoruz.	
3	Neva, kedisi Tekir'e gözü gibi bakıyordu.	
4	Türk Tarih Kurumunun çalışmalarını ilgiyle takip ediyorum.	
5	Bugün Türkçenin ana lehçelerinden biri Yakutça diğeri Çuvaşçadır.	
6	Bu yaz Şanlıurfa'yı ve Mardin'i gezeceğiz.	
7	Bu bölgede Türkler uzun yıllar göçebe hayat yaşadılar.	
8	Yarın, Yüzbaşı Kenan ile görüşeceğim.	
9	Necip Fazıl'ın Kaldırımlar şiiri ile Tarık Buğra'nın Küçük Ağa romanını çok beğendim.	
10	Nene Hatunların, Sütçü İmamların hafızamızdaki yeri asla silinemez.	
11	Toplanan kalabalık içerisinde Kaymakam Bey ve köyün ileri gelenleri de vardı.	
12	Bilim adamları yıllarca Mars'ta hayat olup olmadığını araştırdı.	
13	Bugün dünya üzerinde milyonlarca Müslüman yaşamaktadır.	
14	Küçük ve şirin bir ilimiz olan Bartın Karadeniz Bölgesi'nde bulunmaktadır.	
15	Bu konuda Sayın Bakan'ın da onayını almamız gerekiyor.	
16	Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinde basına kapalı bir oturum gerçekleştirilecek.	

Kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1-5 doğru: ★ 6-10 doğru: ★★ 11-16 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı → .....

1-5 doğru → 11-16 doğru →

1. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız. (6x2=12 puan)

Doğan adında bir bilim adamı ve âlim, kendini çalışmalarına adanmış ve halkla bağlantısını kesmiştir. Halk, ne yaptığını bilmediği için onu büyücülükle suçlar. Bu durumu Selahaddin'e bildirip ondan kendilerini büyücü Doğan'dan kurtarmalarını isterler. Selahaddin Eyyubi'nin yeğeni ve Dımeşk'ın kaymakamı olan Ferruhşah, âlim olduğunu bildiği Doğan'a gelen tepkilere dayanamayarak onun şehri terk etmesini bildirir. Aslında halkı için çalışan Doğan, buna içerler ama kimseye bir şey belli etmez ve şehirden gider. Bir gün Selahaddin Eyyubi, Akka Kalesi'ni almak için çarpışırken Doğan ona yardımcı olur. Doğan, o güne kadar görülmemiş bir mancınık ve kimyasal karışım yapmıştır. O sayede kale ele geçirilmiştir. Selahaddin, bu yardımıyla Doğan'ın mükâfatı hak ettiğini söyler fakat Doğan, dünya malı mükâfatlarını kabul etmez. O, bu görevi halkına hizmet için yapmıştı ve mükâfata lüzum yoktu. Sultandan tek ricası şu an kendisini omuzlarına alan halktan kurtulmaktır.

- a. Metnin türü → ..... (2 Puan)
- b. Metnin konusu → ..... (2 Puan)
- c. Parçadaki kişiler → ..... (2 Puan)
- ç. Mekân → ..... (2 Puan)
- d. Zaman → ..... (2 Puan)
- e. Anlatıcı → ..... (2 Puan)

2. Aşağıdaki cümlelerde sayıların yazımı ile ilgili yapılan yanlışları bulup sebebini ilgili boşluğa açıklayınız. (5x2=10 puan)

Cümle	Yazım Yanlışının Nedeni
Onüç yaşıma girmiş bulunuyorum.	.....
5'er kişilik gruplara ayrıldık.	.....
Bu binanın 6.'ncı katında oturuyoruz.	.....
10:30'da okulun toplantısı başlayacak.	.....
Çocukken beş taş oynamayı çok severdim.	.....

1. Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayınız. (5x2=10 puan)

Paulo Coelho'nun anne ve babası onun iyi bir mesleği olmasını istiyordu. Ancak o, yazar olmak istiyordu. Ailesine rağmen yazmayı bırakmadı. Coelho'nun "Simyacı" romanı 40 milyondan fazla sattı. O, iyi bir avukat olabilirdi ancak ünlü bir yazar oldu.

- a. Metnin ana fikri → ..... (2 Puan)
- b. Metnin konusu → ..... (2 Puan)
- c. Başlık → ..... (2 Puan)
- ç. Parçadaki kişiler → ..... (2 Puan)
- d. Anlatıcı → ..... (2 Puan)

2. Kanada, Kuzey Amerika'da bir ülkedir. On eyalet ve üç bölgeden oluşan ülke, Büyük Okyanus Atlas Okyanusu'na ve Kuzey de Arktik Okyanusu'na kadarlık bir alanı kaplar. Yüzölçümü bakımından Rusya'dan sonra en büyük 2. ülkedir. Kanada, sınırları için de birmilyondan fazla göl ile en çok göl bulunduran ülkedir. Kanada'nın topraklarında çoğunlukla ormanlar ve bunun yanısıra Rocky Dağları'ndaki tundra hakimdir. Nüfusun beş te dördü Güney sınırına yakın yaşamaktadır. Kanada'nın baş kenti Ottawa; en büyük üç şehri Toronto, Montreal ve Vancouver'dır.

Bu metindeki altı çizili sözcük ve noktalama işaretlerinden yanlış yazılanların doğrusunu yazınız. (10 puan)

.....

.....

3. Aşağıdaki cümlede boş bırakılan yerlere geçiş ve bağlantı ifadelerinden (ama, ve, hatta, kısacası, çünkü) uygun olanları getiriniz. (5x2=10 puan)

..... gelecektim .....

..... gelemedim .....

..... yerimden kalkamadım ..... çok hastaydım

..... yorgundum.

1. “Oğlan dayıya, kız halaya çeker.” cümlesine “çeker” sözcüğünün kattığı anlam, aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Buradan gideceğimiz yer, altı saat çeker.
- B) Bu çocuk cömertlikte dedesine çekmiş.
- C) Bu hastalıktan daha çok çekerim.
- D) Özel günlerde mesaj çekmeyi unutma!

2. “Doğru söz yemin istemez.”

Aşağıdaki özdeyişlerden hangisi bu atasözüyle aynı doğrultudadır?

- A) Yalan kadar insanı alçaltan bir şey yoktur.
- B) Ayran içinde yağ nasıl gizliyse, doğruluk cevherinde de yalan gizlidir.
- C) Doğruların yemin etmeye ihtiyacı yoktur.
- D) İyi dostu olanın aynaya gereksinimi yoktur.

3. Ben bir ayırık otuyum dostlar

Ne buğday amcam, ne pirinç dayım

Mısırla akraba bile değilim.

Bir yeşermeye göreyim:

Kızmasınlar halim duman

Canıma kastederler, yapabilseler

Ama nafile...

Yukarıdaki şiirin anlatımında aşağıdaki söz sanatlarından hangisi ağır basmaktadır?

- A) Benzetme
- B) Tezat
- C) Konuşturma
- D) Abartma

4. Yaşamayı sevdiğim tarzda yaşayabilmek için gerekli miktarda param var. Bu para ancak kazanmayı sürdürbildiğim sürece var olacak bir para olduğu için fazlasını da isterim. Çalışmadığım zamanlar geldiğinde de param bana yetmeli. Ama bunun için de kendimi çok fazla zorlamam.

Altı çizilmiş sözcüklerin ortak özelliği hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

- A) Birleşik isim olmaları
- B) Yapım eki almaları
- C) Çekim eki almaları
- D) Türetilirken ses kaybına uğramaları

5. Necip Fazıl'ın, bütün kitaplarıyla edebiyat dünyamız için derin bir kaynak olduğunu tüm eleştirmenler dile getiriyor.

Bu cümlede geçen “derin bir kaynak olmak” sözüyle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eserleriyle geleceği aydınlatmak
- B) Yazdıklarıyla zengin bir başvuru merkezi olmak
- C) Farklı çizgisiyle özgün olmak
- D) Erişilmez bir bilgiye sahip olmak

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birinci yargı ikincinin gerekçesidir?

- A) Öğretmenine sempatik görünmek için gülümsüyordu.
- B) Kardeşini hediye almak için bu kadar yol gelmiş.
- C) Maç izledi, ödünü yapamadı.
- D) Güzel görüneyim diye bir sürü makyaj yapmış.

1.

- I. Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece
- II. Bilemedim gece ile gündüzü
Seçemedim güneş ile yıldızı
- III. Küçüksu'da gördüm seni
Gözlerinden bildim seni
- IV. Dost bildiğim insanlar
Şimdi düşman safında

“Bilmek” sözcüğü yukarıdaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde “sanmak” anlamında kullanılmıştır?

- A) IV   B) III   C) II   D) I

2. Aşağıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözlerden hangisi bir deyim in içinde kullanılmamıştır?

- A) Onu yola getirmek için çok uğraştı.
- B) Kötü arkadaşları, çocuğu yoldan çıkardı.
- C) Evinize birkaç kez geldim ama yine de evinizin yolunu bulamadım.
- D) Bir yolunu bulup kitapları almalıyım.

3. Kalem böyle çalınmıştır yazıma
Yazım kışa uymaz, kışım yazıma

Dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

- A) Konuşturma (İntak)
- B) Karşıtlık (Tezat)
- C) Benzetme (Teşbih)
- D) Kişileştirme (Teşhis)

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem iyelik hem de belirtme durum eki almış bir sözcük vardır?

- A) Onun derdi neydi anlayamadım!
- B) Bana anlattıkları çok saçmaydı.
- C) Bozulan arabayı tamir ettik.
- D) Eski kıyafetlerini tek tek dağıttı.

5. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi çalışmanın önemini anlatmaktadır?

- A) İşleyen demir pas tutmaz.
- B) Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
- C) Damlaya damlaya göl olur.
- D) Sakla samanı gelir zamanı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde, eylemin gerçekleşmesi “şarta” bağlıdır?

- A) Dostluğumuz gittikçe güçleniyor.
- B) Bize gelerseniz kitaplarımı görürsünüz.
- C) Eve gittim ve biraz dinlendim.
- D) Yatağa girer girmez uyumuşum.

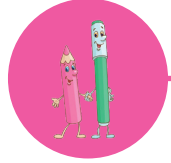
7. Aşağıdaki cümlelerin hangisi kişisel bir yargı bil-dirmemektedir?

- A) Karacaoğlan'ın şiirlerini okumaya doyamıyorum.
- B) Karacaoğlan Anadolu'yu en iyi dile getiren şairdir.
- C) “Dostlar Beni Hatırlasın” adlı eser Aşık Veysel'in-dir.
- D) “Yaban”, Kurtuluş Savaşı'nın anlatıldığı seçkin bir romandır.

BÖLÜM

PARÇADA ANLAM - 1

ANA DÜŞÜNCE (ANA FİKİR)

BAŞLIK

GİRİŞ - GELİŞME - SONUÇ

PARÇA TAMAMLAMA

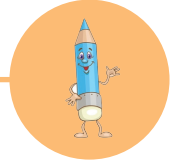
KONU

ANA DUYGU

YARDIMCI DÜŞÜNCE

PARÇA OLUŞTURMA

DUYULARDAN
YARARLANMA

KONU

- Anlatmak istediğimiz bir konuyu tam olarak anlatabilmek için oluşturduğumuz cümleler topluluğuna **paragraf** denir.
- Paragrafta ele alınan düşünce, olay veya duruma da **konu** denir.
- Paragrafta konuyu belirlerken sıklıkla tekrar edilen ifadelere dikkat etmek gerekir.

➤ Paragrafın konusu bir durum, olay, sorun, duygu, düşünce veya sezgi olabilir.

Konuyu Buldurmaya Yönelik Sorular

Okuduğunuz metnin konusu nedir?

Bu metinde ne anlatılmaktadır?

Paragrafta neden söz edilmiştir?

Paragrafta ne hakkında bilgi verilmektedir?

» Özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında yaşanan teknolojik ve endüstriyel gelişmeler, çevre kirlenmesine ve yenilenemeyen kaynakların hızla azalmasına neden olmuştur. Sanayileşmenin ve yaşam biçimlerindeki değişimin sonucunda ortaya çıkan atıklar zaman içinde hızlı bir artış göstermiştir.

Bu parçanın konusu: Teknoloji ve endüstrinin çevre üzerindeki etkileri

- Paragrafın konusu genellikle metnin ilk cümlesinde verilir. Ancak bazı paragraflarda konu ilk cümleden değil, metnin tamamından çıkarılabilir.
- Bir paragrafta konuyu en iyi şekilde yansıtan kelime veya kelime grubuna o metnin **anahtar kelimesi** denir. Paragrafın veya metnin anahtar kelimelerini doğru saptamak, paragraf ile ilgili soruları doğru cevaplamaya yardımcı olur. Anahtar sözcükler, metnin içeriği hakkında bilgi vermelidir.

ANA DÜŞÜNCE (ANA FİKİR)

- Paragrafı oluşturan cümleler birbirleriyle bağlantılıdır. Yani paragrafın kendi içinde bir bütünlüğü olmalıdır.
- Bir metinde anlatılmak istenen asıl düşünceye, varılmak istenen mesaja **ana düşünce (ana fikir)** denir.

Ana Düşünce (Ana Fikir)

Metin; bir cümle ile özetlenecek olduğunda bu, ana düşünce cümlesi olur.

Ana düşünce cümlesi açık, anlaşılır olmalı; farklı yorumlara yol açmamalıdır.

Parçanın bütününe kapsayacak biçimde genel bir yargı bildirmelidir.

Ana düşünce, bir metinde herkesin ulaşacağı ortak düşüncedir.

» Çocuk, oyun oynarken yaşam hakkında pek çok şey öğrenir ve türlü deneyimler kazanır. Özellikle de oyuncaklarını kendisi yaparken ve arkadaşlarıyla paylaşırken yaşamın ayrıntılarını kavrar. Oyuncaklarını üretirken emeği, arkadaşlarıyla oynarken insan ilişkilerini, insanların karakterini ve sorunlara çözüm bulmayı öğrenir. Dolayısıyla oyun, çocukların yaşamla ilgili tecrübeler kazandığı bir okuldur.

Bu parçanın ana düşüncesi: Oyun oynamak, çocukların yaşamı tanımalarına yardımcı olur.

Ana düşünceyi buldurmaya yönelik soru kalıpları:

- Yazar parçayı hangi amaçla yazmıştır?
- Parçada ne anlatılmak istenmektedir?
- Parçadan çıkarılan en kapsamlı yargı nedir?
- Yazarın benimsetmek istediği düşünce nedir?
- Metnin ana düşüncesi nedir?
- Metinde asıl anlatılmak istenen nedir?

1.

Etkinlik

Konu

Aşağıdaki metinlerin konuları yapılandırılmış griddeki kutucuklarda, metinler de yapılandırılmış gridin altında verilmiştir. Metinlerin konularını en iyi şekilde yansıtan kutucuktaki harfleri ilgili metnin altına yazınız.

Buğday unu ve obezite ilişkisi	A	Kitapların da kimliği olduğu	B	Pistin özellikleri	C
Mutsuz olmak	D	Pistteki ışıkların anlamı	E	Modern çağ	F
Kaynakça	G	Hep başka bir yerde olma isteği	H	Obezitenin zararları	I

Her insanın olduğu gibi kitapların da kimlikleri vardır. Kitapların kimliklerine bibliyografik künye ya da kaynakça denir. Bir araştırma yaptığımızda kaynak olarak kullandığımız kitabın bibliyografik künyesini araştırmamız sonunda belirtmeliyiz. Bibliyografik künye yazarken sıralama şu şekilde olmalıdır: yazarın soyadı, yazarın adı, kitabın adı, yayınevinin adı, basım yeri, basım yılı.

1. Konu: .....

Bir uçak pistinde birbirinden farklı renklerde birçok ışık bulunur. Bu ışıklar pilota ne yapması gerektiği ve pistin durumu hakkında bilgi verir. Örneğin pistin başlangıcında bulunan dörtlü iki grup yeşil ışık, pistin uçağın inişi için müsait olduğunu belirtir. Pistin ortasındaki beyaz ışıklar, uçağın pistte doğru konumda olup olmadığını belirtir. Uçağın gövdesi tam olarak bu ışıkların üstünde olmalıdır. Pistin ortasından sağa ayrılan yeşil ışıklar iniş yapan uçağın yolcu indireceği alana gideceği yolu gösterir. Dörtlü, iki grup kırmızı ışık, pistin sonunu haber verir.

2. Konu: .....

KONU

Buğday unu tüketimi ile obezite arasında doğrudan bağlantı kurulamıyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün açıklamalarına göre Fransa'da kişi başına düşen buğday tüketimi Amerika'dakinden %50 fazla olmasına rağmen obezite oranı Amerika'dan çok daha düşük. İtalya'da ise Amerika'dakinin iki katı buğday tüketilmesine rağmen obezite oranı Amerika'dakinin dörtte biri oranında.

3. Konu: .....

Modern çağda şöyle bir problem var: Hep başka bir yerde olmak istiyoruz. Bulduğumuz yer bize hiç mutluluk vermiyor. İnsan hep başka iklimlerin yeşil kırlarına özlem duyuyor. Bir yere tatile gittiğinde acaba buraya değil de başka yere gitseydim daha mı iyi olurdu, diye düşünüyor. Seçmediği her şey için sıkıntı hissetmeye başlıyor.

4. Konu: .....

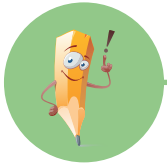

BÖLÜM PARÇADA ANLAM - 2

ANLATICI

- Birinci Kişi Ağzıyla Anlatım
- Üçüncü Kişi Ağzıyla Anlatım

METNİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

HİKÂYE UNSURLARI

- Olay
- Kişiler (Varlık Kadrosu)
- Mekân (Yer)
- Zaman

METİN KARŞILAŞTIRMA

EDITÖR YAYINLARI

HİKÂYE UNSURLARI

- Yaşanmış veya yaşanması mümkün olan olayların; kişi, yer ve zaman belirtilerek anlatıldığı kısa yazılara **hikâye** denir.
- Hikâyelerde sade ve anlaşılır bir dil kullanılır. Kahramanlar, bir olay içinde verilir.
- Hikâyeyi oluşturan unsurlar da “**yer, zaman, kişiler (varlık kadrosu) ve olay**”dır.

Olay

- Hikâyeyi oluşturan olay ya da durumdur.
- Bir hikâyenin yazılması için olay unsurunun bulunması şarttır.

Kişiler (Varlık Kadrosu)

- Olayın gerçekleşmesinde etkili olan ya da olayı yaşayan insanlardır.
- Her yaştan, her kesimden veya her meslekten seçilebilir.
- Çocuklar, Ayşe vb. hikâyenin kişileri olabilir.

Mekân (Yer)

- Olayın yaşandığı çevre hikâyenin mekânını belirtir.
- Hikâyede olay kapalı bir mekânda da açık bir mekânda da geçebilir.
- Ankara, okul, bahçe, köy, ev, oda, yol vb. hikâyede olayın geçtiği yer olabilir.

Zaman

- Olayın yaşandığı dönem, an, mevsim ya da gün hikâyenin zamanını oluşturur.
- Sonbahar, Osmanlı dönemi, karlı bir kış günü, yaz ayları, bir gece vakti, güneş doğmak üzereyken, kapıda kalınca vb. zamanlar hikâyenin zaman unsurunu oluşturabilir.

» Karanlık neredeyse çökmek üzereydi. Sokakta kimsecikler yoktu. Gülce, bir sokak lambasının altında durdu. Lambanın etrafından dönüp duran kelebekleri seyretmeye başladı. Lambanın ışığı yüzüne vurdukça yüzü, isminin anlamıyla bütünleşiyordu: Gülmek gibi ... Kelebeklerin gölgesi yüzünde beliriyordu. Henüz atmaya alıştığı adımları ile kelebeklere yaklaştı. Tutmak istediğini söyler gibiydi elleri.

Olay: Gülce'nin sokak lambasının altında durup lamba etrafında dönen kelebekleri seyretmesi

Kişiler: Gülce

Yer: Sokak lambasının altı.

Zaman: Akşam vakti

ANLATICI

- Hikâye edici metinlerde olayı anlatan kişiye **anlatıcı** denir.
- Anlatıcı olayları istediği üslupla okuyucuya anlatır.
- Anlatıcı metnin yazarının kurguladığı bir kişidir. Yani yazar kendi kurguladığı olayı istediği kişi ağzından anlatır.
- Hikâye edici metinlerde anlatıcı olayı birinci kişi ya da üçüncü kişi ağzından anlatır.

Birinci Kişi Ağzından Anlatım ⇒ BEN veya BİZ

» Kayak yapmayı çok severim. Küçük yaşımdan beri yarıyıl tatillerinde Uludağ'da kayarım ancak bu seneki tatilimi Ilgaz'da geçirmek istedim. Arkadaşlarımla beraber Ilgaz'ın doruğuna çıkmak çok zevkliydi. Hepimiz çok heyecanlanmıştık. Kaymaya başladık.

1. kişili anlatımla yazılan bu metindeki “hepimiz, tatilimi, severim ...” ifadeleri, olayı yaşayan kişinin bizzat metnin yazarı olduğunu gösterir.

Üçüncü Kişi Ağzından Anlatım ⇒ O veya ONLAR

» Yatağa uzandığından beri uyuyamıyor, içi içine sığmıyordu. Yarın karne günüydü ve karnesindeki harika notları görmek, karnesini ailesine göstermek için sabırsızlanıyordu. Bir yıl boyunca düzenli çalışmış ve bu güzel karneyi sonuna kadar hak etmişti.

3. kişili anlatımla yazılan metindeki “sığmıyordu, sabırsızlanıyordu, etmişti” ifadeleri olayı yaşayan kişi ile anlatıcının aynı kişi olmadığını gösterir.

1.

Etkinlik

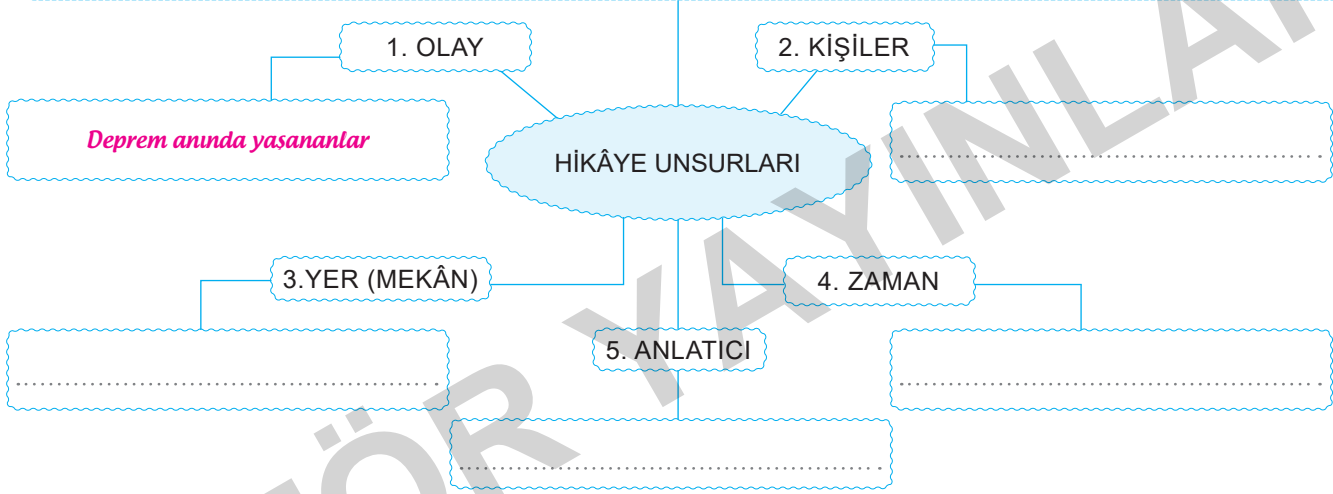
Hikâye Unsurları

Aşağıdaki metinlerde hikâye unsuruna ait bilgileri kavram haritasındaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

A

Geçen salı sabahı her şey çok korkunçtu. Saat çok erkendi ve herkes uyuyordu. Hatırladığım ilk şey yataktan aşağıya yuvarlanmam oldu, zemin sallanıyordu. Hatta bütün bir apartman tamamen sallanıyordu. O kadar korkunçtu ki! Ortalık karanlıktı ve ben ne yapacağımı bilemiyordum.

Etrafta yuvarlanan eşyalar vardı. Bütün bunlar da yetmiyormuş gibi canavar kükremesine benzer korkunç bir ses kulaklarımda çınlamaya başladı. Annemin bana ve kardeşime seslendiğini duydum. Sonra babam bir el feneriyle geldi ve bizi alıp mutfığa, masanın yanına götürdü (Okulda böyle bir şeyler öğrettiklerini hatırlıyorum. Keşke, dersleri daha dikkatli dinleseydim.). Kardeşim, anneme sarılmış ağlıyordu. Daha beş yaşında olduğu için çok korkmuştu. Aslında ben de korkmuşum ama bunu belli etmek istemiyordum. Sallantı hiç bitmeyecek diye düşünmeye başlamıştım.

1. OLAY: .....

2. KİŞİLER: .....

B

Yoksul bir ailenin çocuğu olan Howard (Havırt), ailesine destek olmak ve kendi okul masraflarını karşılamak için kapı kapı dolaşarak çeşitli eşyalar satan bir çocuktu. Soğuk bir kış günüydü ve o gün hiçbir şey satamamıştı. Morali çok bozuktü ve satış yapamadığı için de parası yoktu. Karnı çok acıkmıştı. Bir sonraki çalacağı kapıdan yiyecek bir şeyler istemeye karar verdi.

Biraz çekingen bir tavırla kapıyı çaldı. Kapıyı açan sevimli ve genç kadını görünce biraz utandı ve heyecanlandı. Yiyecek bir şeyler istemek yerine yanlışlıkla "Rica etsem bir bardak su içebilir miyim?" diye sordu. Genç kadın, çocuğun şaşkınlığını ve utangaçlığını fark etti ve aç olabileceğini de düşünerek Howard'ı içeri davet etti. Onu sobanın yanına oturttüp ısınmasını sağladı ve istediği su ile beraber sıcak süt ve biraz kurabiye getirdi.

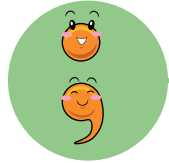
3. YER: .....

4. ZAMAN: .....

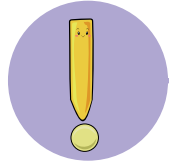
9. BÖLÜM NOKTALAMA İŞARETLERİ

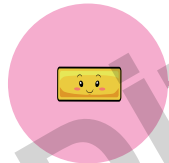
VİRGÜL (,)

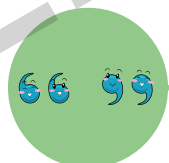
NOKTALI VİRGÜL (;)

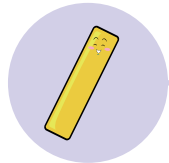
ÜNLEM İŞARETİ (!)

KISA ÇİZGİ (-)

TIRNAK İŞARETİ (“ ”)

EĞİK ÇİZGİ (/)

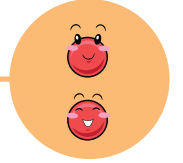
NOKTA (.)

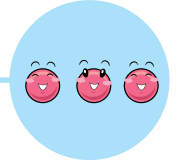
SORU İŞARETİ (?)

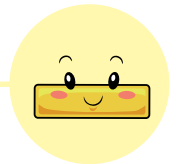
İKİ NOKTA (:)

ÜÇ NOKTA (...)

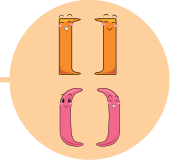

KONUŞMA ÇİZGİSI (—)

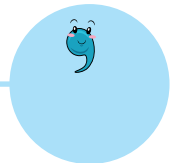

YAY AYRAÇ ( )

KÖŞELİ AYRAÇ [ ]

KESME İŞARETİ (’)

NOKTA (.)

- ➔ Tamamlanan cümlelerin sonuna konur.
- » Saatler geçtikçe yollara daha mahzun bir ıssızlık çöküyordu.
- ➔ Bazı kısaltmaların sonuna konur.
- » Alb. (albay), Dr. (doktor), T.C. (Türkiye Cumhuriyeti), T. (Türkçe)...
- ➔ Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.
- » II. Mehmet, 4. Murat, XV. yüzyıl...

Arka arkaya sıralandıkları için virgülle veya çizgiyle ayrılan ve sıra bildiren sayılardan yalnızca sonuncusundan sonra nokta konur.

- » 3, 4 ve 7. maddeler; XII - XIV. yüzyıllar arasında...

- ➔ Bir yazının maddelerini gösteren rakam veya harflerden sonra konur.
- » 1. » A. » a.
- ➔ Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur.
- » 14.07.2007 » 18.X.1998
- ➔ Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır.
- » $9.3 = 27$ » $16.4 = 64$
- ➔ Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır.
- » Tören 17.30'da, daireler kapandıktan sonra başlayacaktır.
- ➔ Dört ve dörtten çok basamaklı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur.
- » 316.187 » 45.750.833

VİRGÜL (,)

- ➔ Birbiri ardınca sıralanan eş görevli (görevleri aynı olan) kelimelerin, kelime gruplarının ve cümlelerin arasına konur.
- » Fırtınadan, soğuktan, karanlıktan ve biraz da korkudan sonra eve vardık.
- » Vakit iyice ilerlemişti, otobüse yetişmek için acele ediyorduk. (Cümleleri ayırmıştır.)
- ➔ Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş olan özneyi belirtmek için kullanılır.
- » Genç kadın, bizi karşısında görünce suç işlemiş bir çocuk gibi başını önüne eğerek öylece durdu.
- ➔ Cümle içinde ara sözlere ve ara cümleleri belirtmek için konur.
- » Mehmet Bey, en yaşlı üyemiz, söz alıp konuşmaya başladı.
- » Bu söz, ister inanın ister inanmayın, doğrudur.
- ➔ Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan kelimeler arasına konur.
- » Akşam, yine akşam, yine akşam,
Göllerde bu dem bir kamış olsam
- ➔ Tırnak içinde olmayan aktarma cümlelerinden sonra konur.
- » Bugünlerde başımı kaşımaya vakit bulamıyorum, diyor.

- ➔ Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren "hayır, yok, evet, peki, pekâlâ, tamam, olur, hayhay, başüstüne, öyle, haydi, elbette" gibi kelimelerden sonra konur.
- » Hayhay, memnun oluruz.
- » Evet, onlar da ertesi sabaha varacaklar.
- ➔ Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından bağlantısı olmadığını göstermek ve anlam karışıklığını önlemek için kullanılır.
- » Bu gece, eğlenceleri içlerine sinmedi.
- » İhtiyar, bekçiye müdürün içeride olup olmadığını sordu.
- ➔ Hitap için kullanılan ifadelerden sonra konur.
- » Sayın Başkan, » Sevgili Kardeşim,
- ➔ Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için konur.
- » 39,5 (otuz dokuz tam, onda beş)
- ➔ Edebi eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonuna konur.
- » Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e,
– Bu anahtar köşkü de açar, dedi.

1.

Etkinlik

Nokta

Aşağıdaki cümlelerde nokta işaretinin kullanılma gerekçelerini kutucuklardan seçerek örnekteki gibi karşlarına yazınız.

1. Cümlenin sonuna konur.

2. Bazı kısaltmaların sonuna konur.

3. Çarpma işareti yerine kullanılır.

4. Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur.

5. Gün, ay ve yılı gösteren sayıların arasına konur.

6. Saat ve dakika gösteren sayıların arasına konur.

A

Dijital bilgisayar pek çok açıdan insanoğlunun en büyük icadıdır.

B

Kardeşim bu sene 5. sınıfa gidecek.

C

Sınavımız, 17.12.2021 tarihinde yapılacak.

D

Bugün saat 13.15'te toplantımız olacak.

E

Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın öğrencisidir.

F

Öğretmenimiz "75.60=?" işleminin sonucunu zihinden bulmamızı istedi.

1

Cümlenin sonuna konur.

2.

Etkinlik

Soru İşareti

Aşağıdaki cümlelerde soru işaretinin kullanılma gerekçelerini kutucuklardan seçerek karşlarına yazınız.

1. Soru eki veya sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.

2. Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.

3. Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonuna konur.

A

Nasrettin Hoca (1208?- 1284) çoğunlukla hazırcı ve mizah anlayışını elinde bulunduran bir bilgedir.

B

Neden bana düşmanca davranıyorsunuz?

C

Elinde kalem oynatan memur sordu: - Adınız?

1. 2010 yılının Ramazan Bayramı sabahıydı. 10 yaşımıdaydım. Her zamanki gibi en güzel elbiselerimizi giymiş, harçlıklarımızı almış, kendimizi Niğde sokaklarına atmıştık. Yanımda iki arkadaşım daha vardı. Dolaşırken sınıf arkadaşım ve kardeşiyle karşılaştık. Kendimizce bayramlaştıktan sonra harçlıklarımızdan bahsetmeye başladık. Bu iki kardeşin ailesi son derece yoksuldu. Bizim de durumumuz pek iyi değildi aslında fakat harçlıklarımızı kıyaslayınca çok kötü oldum. O zamanki parayı hatırlamıyorum ama benim 10 liram varsa bu iki kardeşin her birinde 1 lira vardı. Çocuk olmama rağmen o an içim burkuldu. Çıkardım harçlığımı, onların da harçlığı benimkisiyle eşit olacak şekilde onlara verdim. Sadece bayramlarda sahip olduğu harçlığı başkasına vermek, bir çocuk için hiç de kolay değildir aslında ama o zaman bambaşka duygular yaşamıştım.

Okuduğunuz metnin hikâye unsurlarını aşağıya yazınız. (10 puan)

a. Olay (4 p)	b. Kişiler (2 p)	c. Yer (2 p)	d. Zaman (2 p)

2. Aşağıdaki cümlelerin karşısına tabloda verilen anlam özelliklerinden ilgili olanları yazınız. (5x2=10 puan)

Neden-sonuç cümlesi	Amaç-sonuç cümlesi	Koşul-sonuç cümlesi	Öznel cümle	Nesnel cümle	Karşılaştırma cümlesi
---------------------	--------------------	---------------------	-------------	--------------	-----------------------

- a) Gelirsen akşam gezmeye gideriz. (.....)
- b) Odasını toplamadığından annesiyle sorun yaşadı. (.....)
- c) Ders çalışmak için kütüphaneye gittik. (.....)
- d) Bu konuşma beni de derinden etkiledi. (.....)
- e) Dayımlar yarın sabah gelecek. (.....)

3. "Sayın kaymakam törenimize hoş geldiniz!" cümlesindeki yazım ve noktalama yanlışlarının nedenini yazınız. (2x5=10 puan)

.....

.....

1. Aşağıdaki metnin hikâye unsurlarını belirtilen ilgili yerlere yazınız. (10 puan)

Çalışmayı sevmeyen arı, güzel bir yaz günü miskin miskin gezinirken bir ev görmüş. Eve yaklaşınca bir de ne görsün! Kavanoz kavanoz reçeller... Kavanozların kapakları açık duruyor. İnsanlar bu kavanozların kapağını kapatıp kışın kullanmak üzere kilere götürüyorlarmış. Tembel arı, sevinçle ağzı açık olan reçel dolu kavanozun içine dalmış. İştahla kendinden geçmiş bir hâlde reçeli yemeye başlamış. Kavanozun kapağının kapandığını fark etmemiş bile. Fark ettiğinde iş işten geçmiş.

Hikâyenin Unsurları			
Olay (4 p)	Kişiler (varlık kadrosu) 2 p	Yer Mekân (2 p)	Zaman (2 p)

2. Ünlü Türk kaptanı esir düşmüştü. Onu kırk yıl forsa olarak çalıştırdılar. Bir çiftçiye köle olarak satılan Kara Memiş, ihtiyarlayınca azat edildi. Kara Memiş bir kulübede uyuyordu. Bir ilkbahar günü:

“Bizimkiler! Bizimkiler!” diye bağırarak uyandı ve limana baktı.

Kalenin karşısına donanma gelmişti. Bunlar Türk gemileriydi ve kıyıya yanaşıyorlardı. Kalbi hızla çarpmaya başladı. Kırk yıllık bir beklemenin verdiği son kuvvetle kıyıya doğru koştu. Karaya çıkan askerler onu görünce:

- Kaç yıldır esirsin?
- Kırk.
- Adın ne?
- Kara Memiş.
- Kaptan mıydın?

Bu metindeki olaylarla ilgili verilen görselleri oluş sırasına göre sıralayıp aşağıdaki boşluğa yazınız.(10 puan)

I.

II.

III.

1. Beden dili, duygu ve düşüncelerimizin yansımasıdır. İnsanların yüz yüze kurdukları ilişkide, kelimeler %10, ses tonu %30, beden dili %60 önem taşır. Bu yüzden de sözel mesajlardan daha çok beden dilimizle iletişim kurarız. Örneğin çapraz kollar ve çapraz bacaklar aslında fiziksel bariyer olarak yorumlanır. Karşıdakinin düşüncelerine açık olunmadığını gösterir. Gülümsediğinizi ya da konuya hâkim olduğunuzu belirtseniz bile, şahıs kendisinin önemsenmediğini düşünür. Kambur durmak ise saygısız durmanın bir işaretidir. Sıkıldığını ve bulunduğu ortamda olmak istemediğini belirtir. Ellerin arkaya yaslanıp rahatlandığı hayali bir koltuk gibi kullanıldığı hareket de kendilerini baskın ya da üstün hisseden kişilere özgü bir harekettir. "Tüm cevaplar bende.", "Her şey kontrolüm altında." gibi mesajlar verir. **Buna göre aşağıdaki görselde yer alan kişinin beden dilinin neyi sembolize ettiğini yazınız.** (12 puan)

.....

.....

.....

2. Aşağıdaki tabloda verilen özelliklerin hangi metin türlerine ait olduğunu yazınız. (4x2=8 puan)

a	İnsan yaşamını ya da hikâye ve romana konu olabilecek olayları sahnede canlandıran edebî türdür.	.....
b	Bir kişinin yaşadığı veya tanık olduğu olayları zaman geçtikten sonra yazdığı türdür. Yazar, olayları kendi bakış açısından anlatır.	.....
c	Farklı yerlerde bulunan kişilerin duygu, düşünce ve dileklerini anlatmak için birbirlerine yazdıkları metin türüdür. Yazılan kâğıdın sağ alt köşesine ad, soyad yazılıp imza atılır.	.....
d	Gezilip görülen yerlerin ve o yerlerle ilgili izlenimlerin anlatıldığı metin türüdür. Gözlem gücüne dayanır.	.....

10.

BÖLÜM METİN TÜRLERİ

MEKTUP

- Mektup Türünün Özellikleri

GEZİ YAZISI

ANI (HATIRA)

- Anı Türünün Özellikleri

TİYATRO

- Tiyatro Türünün Özellikleri

ŞİİR

- Uyak (Kafiye)
- Redif

METİN TÜRLERİ

- Metinler içerikleri ve şekil yapıları itibarıyla üç başlıkta ele alınır: hikâye edici metinler, bilgilendirici metinler, şiir.
- **Hikâye edici metinler**de bir olay, durum ya da eylem anlatılır. Bu tür metinlerin en belirgin özelliği olayla birlikte kişi, yer ve zaman unsurlarına yer verilmesidir. Anlatılan olay ise genellikle kurgulanmış yani hayal ürünü bir olaydır. Hikâye edici metinler aynı zamanda edebi metinlerdir (sanatsal metinler). Hikâye, masal, tiyatro bu türden metinlerdir.
- **Bilgilendirici metinler** ise herhangi bir konuda bilgi vermek ya da açıklama yapmak için yazılmış metinlerdir. Bu tür metinlerde anlatılan her şey gerçektir ve kurmacaya, hayale, duygulara yer verilmez. Amaç okuyucuyu ele alınan konu hakkında bilgilendirmektir. Genellikle nesnel cümlelere yer verilir. Anı, gezi yazısı, mektup bu türden metinlerdir.
- **Şiir** ise dizeler halinde yazılır ve duygulara hitap eder.

Anı (Hatıra)

- Kişilerin başından geçen olayları, üzerinden belli bir zaman geçtikten sonra yazıya aktarmalarıyla oluşan metinlere **anı (hatıra)** denir.
- Anı türünde anlatılanlar, anı yazarı tarafından yaşanmış veya gözlemlenmiştir. Dolayısıyla bu metin türü en gerçekçi yazı türü olarak kabul edilir.
- Anılar, yazarın hayatının belli bir kesitini ele alır. Bu anlamda anı, konusunu geçmiş zamandan alır.

Anı Türünde Aranılan Özellikler

Geçmişte yaşanan bir olay anlatılır ve olay ilgi çekici olmalıdır.

Yazılanlar yeni nesilleri iyiliğe özendirici olmalıdır.

Anı yazarı duygusallıktan uzak ve gerçekçi olmalıdır.

Net hatırlanmayan olaylar veya bilgiler anıya alınmamalıdır.

Günlük, samimi bir dil kullanılmalı, abartıdan uzak durulmalıdır.

- » Aslında o günlerimi hatırladıkça hep bir iç çekesim gelir. Çocukluğumda, yaz aylarını babamın köyünde geçirirdik. Sabah uyanır uyanmaz bahçedeki hamağa kurulup envai çeşit yeşili seyre daldardık. Haziran oldu mu, koca balkonlarımızı kapatan kiraz ağacımız meyvelerini verirdi. Yine bir haziran ayıydı. Kiraz ağacımız küçük kırmızı meyveleri ile hem gözümüzü hem de ağız tadımızı şenlendirmişti. Küçük kardeşim Elif ile ağaca çıkıp kiraz toplamaya karar verdik. Elif'in en büyük korkusu şu zavallılık çekirgelerdi. Ağaca tam çıkacakken yaprakların arasına gizlenen çekirge zıp diye zıpladı. Ah, bizim Elif! Tutunduğu dalları bırakınca kiraz ağacının dibinde buldu kendisini.

Mektup

- Kişilerin, özel işleri veya haberleşme ihtiyaçlarını gidermek için uzakta olan tanıdıklarına yazdıkları yazılara **mektup** denir.

Mektup Türünün Özellikleri

Mektuba hitap ifadesiyle başlanır. Hitaplar, mektubun yazıldığı kişi ile olan yakınlığa göre değişebilir ve hitaplardan sonra virgül konur.

Mektupta mutlaka tarih bulunur. Tarih, sağ üst köşeye yazılır.

Mektubun yazıldığı yer, kâğıdın sağ üst köşesine yazılır.

Mektubun sağ alt köşesine isim ve imza, sol alt köşesine ise adres yazılır.

- Mektuplar haberleşmek amacıyla yazılır. Günümüzde bu görevi üstlenen teknolojik aletler ve ortamlar olsa da mektup, hisleri daha samimi anlatmak için kullanılabilecek en iyi türdür.

1.

Etkinlik

Anı, Mektup

Aşağıdaki kutucuklarda metin türleriyle ilgili yer alan özelliklerin türlerden hangisine ait olduklarını bularak ilgili metin başlıklarının altına yazınız.

Geçmişte yaşanmış olan olayları anlatır.

Sağ üst köşede tarih ve yazıldığı yer bulunur.

Hitap sözüyle başlar.

Kişi, yer ve zaman unsuru bellidir.

Kişinin başından geçen olaylar anlatılır.

Samimi iki kişi arasında yazılır.

MEKTUP

ANI

Mektup ile anı türünün özelliklerini biliyor musunuz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.

Etkinlik

Anı, Mektup

Aşağıdaki metinlerin hangisinin anı, hangisinin mektup türünden alındığını bularak altındaki boşluğa yazınız.

1969 yılının bir kış sabahı, havanın soğuk olduğu bir zamanda kardeşimle dışarıya çıktık. İçimiz adeta soğuktan titreyerek çarşıya doğru yürüyorduk. Çarşıda, harçlıklarımızla bir şeyler yapacaktık. Yerlerde hafif kar ve buz vardı. Düşmemek için sürekli yerlere bakıyorduk. Bir anda karşımıza bizim yaşlarımızda iki kişi çıktı. Onlar da çarşıya doğru gidiyordu ama üstlerindeki kıyafetlere baktığımızda maddi durumlarının aslında iyi olmadığı hemen anlaşılıyordu. Yolda yan yana yürürken konuşmaya başladık. Çocukça muhabbetler yaptıktan sonra çarşıda ne yapacaklarını sordum. Bugün meydana kurulu olan pazara gittiklerini ve orada kendilerine uygun bir iş olup olmadığına bakacaklarını söylediler. (...)

1

Ankara, 1 Ağustos 1920

Muhterem Valideciğim,
İstanbul'dan ayrılışımdan beri sizlere ancak birkaç telgraftan başka bir şey yazamadım. Bu sebeple büyük merak içinde kaldığınızı tahmin ediyorum. Bilhassa, hakkımda ötekenden berikenden ve gerek gazetelerden işittiğiniz tamam olmayan haberler, şüphesiz merakınızı artırmıştır. Şimdi vereceğim bilgilerle tatmin olacağınız için endişe duyacak hiçbir şey yoktur.
(...)
Saygı ile ellerinizden, hemşiremin gözlerinden öperim.

Mustafa Kemal

2

1 ve 2. etkinliklerde kendinizi aldığınız yıldız sayısı ile değerlendiriniz.

1 doğru: ★ 2 veya 3 doğru: ★★ 4 doğru: ★★★

Aldığım yıldız sayısı → .....

1 doğru → 4 doğru →

BÖLÜM GÖRSEL OKUMA

ŞEKİL, SEMBOL VE
İŞARETLER

TABLO VE GRAFİK
YORUMLAMA

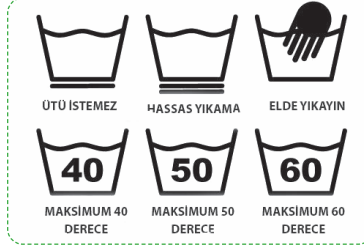

EDITÖR YAYINLARI

ŞEKİL, SEMBOL VE İŞARETLER

➔ Yazılı metnin dışında kalan resim, fotoğraf, afiş, kartpostal, broşür, logo, sembol, şekil, işaret, tablo, grafik vb. öğelere **görsel** denir.

➔ Yazılı metin dışındaki bu öğeleri anlamlandırma ve yorumlama işine **görsel okuma** denir.

➔ Görsel okumalarda, yalnızca görselden oluşan öğeler yorumlanabileceği gibi görsel ve görsele yerleştirilen metinler de beraber yorumlanabilir.

➔ Görsel okuma yapılırken dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan biri, kişinin kendi duygu ve düşüncelerini değil yalnızca gördüklerini ifade etmesidir.

➔ Görsel okumada konu, somut veriler üzerinden verilerle konunun daha iyi anlaşılması sağlanır.

➔ **Trafik işaret ve levhaları**; günlük yaşamı, trafik yoğunluğunu düzenlemek amacıyla kullanılan işaret veya sembollerdir.

➔ Yaya geçidi tabelası: Bir cadde üzerinde yayaların geçiş üstünlüğünü ifade etmek için bulunan trafik levhasıdır. Bu tabelayı gören sürücüler, görsel okuma yaparak yayalara geçiş hakkı verirler.

➔ Sağa dönüş yasaktır tabelası bir cadde üzerinde bulunduğu sürücülerin sağa dönülen yolu kullanmayacağını ifade eder. Sürücüler bu işareti gördüğünde sağa dönmeyeceğini görsel okuma yaparak anlar.

➔ Televizyon artık günlük hayatımızın bir parçası olmuş durumda. Televizyon izlerken karşılaştığımız **akıllı işaretler** de görsel okuma yaptığımız diğer işaretlerdir.

➔ Akıllı işaretler, televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgi veren şekillerin olduğu bir sistemdir.

➔ Bu işaretlerin amacı, çocukları ve gençleri televizyon yayınlarının olası zararlarından korumak için anne babaları bilgilendirmektir.

Genel İzleyici	Şiddet / Korku	7 yaş ve üzeri için	13 yaş ve üzeri için	18 yaş ve üzeri için	Olumsuz örnek oluşturabilecek davranışlar

1.

Etkinlik

Görseller

Aşağıdaki görselle ilgili doğru bilgilerden yola çıkarak hangi çıkışlara ulaşılabileceğini bulunuz.

Kış mevsimi yaşanmaktadır.

1. Çıkış

Tarihi yapı birçok bölümden oluşmaktadır.

2. Çıkış

Fotoğraf çok yakın bir zamanda çekilmiştir.

3. Çıkış

Güneşli bir hava vardır.

4. Çıkış

Tarihi yapı içerisinde ibadethane de mevcuttur.

5. Çıkış

Bu tarihi yapılara giriş ücretlidir.

6. Çıkış

DOĞRU ÇIKIŞLAR = ...

2.

Etkinlik

Tablo ve Grafik Yorumlama

Aşağıda altı ilin ocak, şubat ve mart aylarına ait yıllık sıcaklık ortalamaları verilmiştir. Buna göre yandaki kavram haritasında verilen soruların cevaplarını boş bırakılan yerlere yazınız.

	İLLER	OCAK	ŞUBAT	MART
1	Malatya	-0,3	1,5	6,8
2	Hakkari	-4,6	-3,2	2,1
3	Kars	-10,8	-9,0	-2,9
4	Samsun	7,1	7,1	8,1
5	Tunceli	-2,0	-0,2	5,6
6	Yalova	6,5	6,9	8,4

Üç aylık sıcaklık ortalamasının en yüksek olduğu üçüncü il hangisidir?

1).....

Üç aylık sıcaklık ortalamasının en düşük olduğu il hangisidir?

2).....

TABLO /
GRAFİK
YORUMLAMA

3).....

4).....

Şubat ayı sıcaklık ortalaması en yüksek olan il hangisidir?

Mart ayı sıcaklık ortalaması en yüksek olan il hangisidir?

BÖLÜM

SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

- Tablo Oluşturma

EDITÖR YAYINLARI

SÖZEL MANTIK VE MUHAKEME

- ⇒ Mantık, doğru düşünme sanatı; muhakeme ise akıl yürütme, yorumlama anlamına gelir.
- ⇒ Mantık muhakeme soruları; okuduğunu doğru anlama, çıkarım yapma ve birbiri ile ilişkilendirme becerilerini oluşturma ve ölçmeye yarar.

Mantık ve Muhakeme Sorularının Çözümünde Dikkat Edilmesi Gerekenler

Öncelikle soru kökü dikkatli okunmalı, anlaşılmalı ve özellikle olumsuzluk bildiren ifadelerle dikkat edilmelidir.

Daha sonra metin okunup çözümde fayda sağlayacak ipuçları not edilmelidir. Öncüllerde verilmeyen bir özellik metinde verilebilir.

Öncüller okunurken öncelikle kesin olarak bilinen sonuçlar; sıralama sorusu ise sırasına, tablo oluşturma sorusu ise tablodaki yerine yerleştirilmelidir.

Tablo oluştururken birden fazla ihtimalli sonuçlar yay ayrıçla, farklı bir sembole ya da farklı renkle gösterilmelidir.

Örnek Soru Yorumlama:

Dünyada bazı meyveler var ki mücevher gibidir. Muz ve kivi ülkemizde yetiştiriliyor. Ancak bazı meyveleri ülkemizde tadan var mıdır sanmam. İçindeki nişasta sebebiyle oldukça tok tutan ekme ağacı meyvesi, çekirdekli ve kaktüsçillerden bir meyve olan ayrıca mayhoş tadı ile kiviye andıran ejder meyvesi, gökyüzündeki yıldızlara şekil yönünden muza da renk yönünden benzeyen yıldız meyvesi tabağınızda hem tatlı hem ekşi tadıyla farklı meyvelerden bazıları.

Metin Kısmı

- ⇒ Mayhoş tadı olduğu için kivi ile benzeyen meyve ejder meyvesidir.
- ⇒ Şekil yönünden yıldız meyvesi yıldızlara benzemektedir.
- ⇒ Muz, rengi yönüyle yıldız meyvesine benzer.

Farklı meyveler tatmak isteyen Melike'nin bu meyveleri tatma sırasıyla ilgili bilinenler şunlardır:

- » İlk yediği meyve ve son yediği meyve arasında renk açısından benzer ve şekil açısından farklı yönler vardır.
- » 2. sırada yediği meyvenin 4. sırada yediği meyve ile içerik, şekil ve tat açısından benzer yönü yoktur.
- » Son yediği meyve ülkemizde yetiştirilmektedir.
- » 3. sırada yediği meyvenin tadı, 2. sırada yediği meyvenin tadı ile benzerdir.

Öncül Kısmı

- ⇒ Metin ve I. öncülden yola çıkarak ilk ve son yediği meyvelerin muz ve yıldız meyvesi olduğu anlaşılır.
- ⇒ III. öncülden yola çıkarak da muz ülkemizde yetiştirildiği için 5. sırada, yıldız meyvesi ülkemizde yetiştirilmediği için 1. sırada tadılmıştır.
- ⇒ IV. öncüle göre 2 ve 3. sırada tadılan meyveler (yerleri değişebilir) kivi ve ejder meyvesidir.
- ⇒ II. öncüle göre de 4. sırada tadılan meyve ekme meyvesi olur.

Bu bilgilerden yola çıkarak aşağıdakilerden hangisi kesin olarak söylenemez?

- A) Ekme meyvesi 4. sırada tadılmıştır.
- B) Kivi 3. sırada tadılmıştır.
- C) İlk tadılan meyve yıldız meyvesidir.
- D) Son tadılan meyve ejder meyvesi değildir.

Soru Kısmı

- ⇒ Soru kökünde geçen "kesin olarak" ifadesinden dolayı ihtimalli durumlar doğru cevap olamaz. Buna göre kivi 2. veya 3. sırada olabileceğinden B seçeneğindeki bilgi kesin olarak söylenemez.

1.

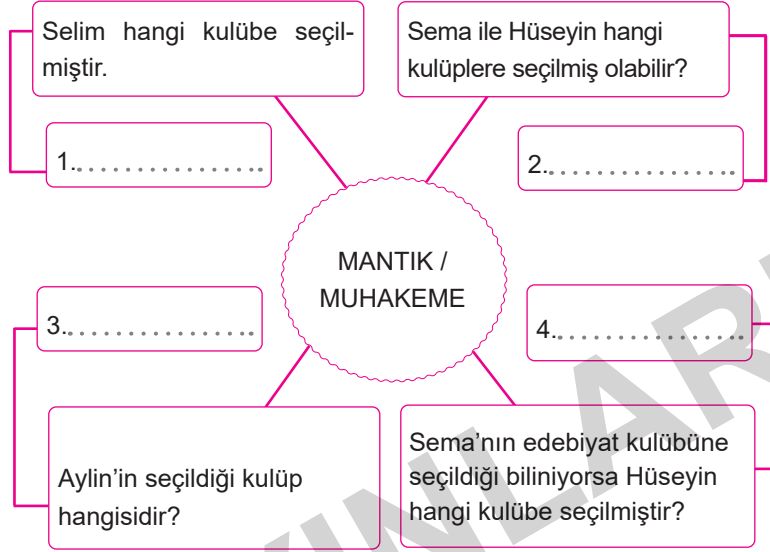
Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki bilgilere göre kavram haritasındaki soruları cevaplayınız.

Hüseyin, Selim, Aylin ve Sema adlı öğrencilerden her biri okullarındaki kütüphanecilik, spor, kızılai ve edebiyat kulüplerine seçilmişlerdir. Bu öğrencilerin seçilmiş oldukları kulüplerle ilgili deşunlar bilinmektedir:

- Hüseyin spor veya edebiyat kulübünden birine seçilmiştir.
- Sema kızılai kulübüne seçilmemiştir.
- Kütüphanecilik kulübüne seçilen öğrenci erkektir.

2.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Aşağıdaki tabloda sözcüklerin kodları verilmiştir. Bu kodlardan hareketle boş bırakılan yerleri örnekteki gibi doldurunuz.

	KOD	SÖZCÜK
1	437635	BAYRAK
2	356343	AKRABA
3	436353	
4	53763	
5	537537	
6	354343	
7	534363	
8	36343	
9	537635	
10	53435	

3.

Etkinlik

Sözel Mantık ve Muhakeme

Geliştirilen şifreleme yöntemine göre sözcüğün her bir harfi alfabede kendisinden sonraki harfle şifrelenmiştir. Buna göre sözcüklerin şifresini örnekteki gibi bulup yazınız.

	SÖZCÜK	ŞİFRE
1	KELEBEK	LFMFCFL
2	BEREKET	
3	KESMEK	
4	İLİKLEMEK	
5	İŞLEMEK	
6	ELDİVEN	
7	GÖRÜŞMEK	
8	YEŞİLLİK	
9	MEKTUP	
10	YURT	

1.

K

Kültür ve sanat alanlarında 70'li yıllarda başlayan ve giderek tırmanan vurdumduymazlık Türk edebiyatını zora soktu.

A

Romanlarından çok öyküleriyle tanınmış olan Sabahattin Ali adına, ailesi tarafından 1980'li yılların başında kurulmuş olan ödül kurumu ne yazık ki uzun ömürlü olamadı.

I

Eserlerinin yeniden yayımlanması yeni bir okur kuşağı için Sabahattin Ali'nin yeniden keşfedilmesi olanağını yaratabilirse bu, edebiyatımız için gerçek bir kazanç olacaktır. Fakat günümüz okurlarının niteliklerini düşününce bu kazancın çok olmasını da beklememeliyiz.

R

Seçici kurul üyelerinden biri olarak katılımcıların ürünlerini değerlendirme fırsatı bulduğum bu ödül, öykü dalının yanı sıra inceleme ve eleştiri dalında da özendirici olabilseydi belki bugün bu değerli yazarımızı bize yeni bir ışık altında gösterecek ilginç çalışmalar derlenebilecekti.

Harflerle belirtilen bu parçaların üçü kullanılarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşan bir metin meydana getirildiğinde hangi sözcüğün ortaya çıkacağını yazınız. (10 puan)

2.

- I. Yer ve gök bu akşam yayla dumanı
- II. Başlamış akmaya çoban çeşmesi
- III. Gümüş bir dumanla kapandı her yer
- IV. Beyaz kar, yeşil çam yayla dumanı
- V. Ben de duman olsam senin yerine

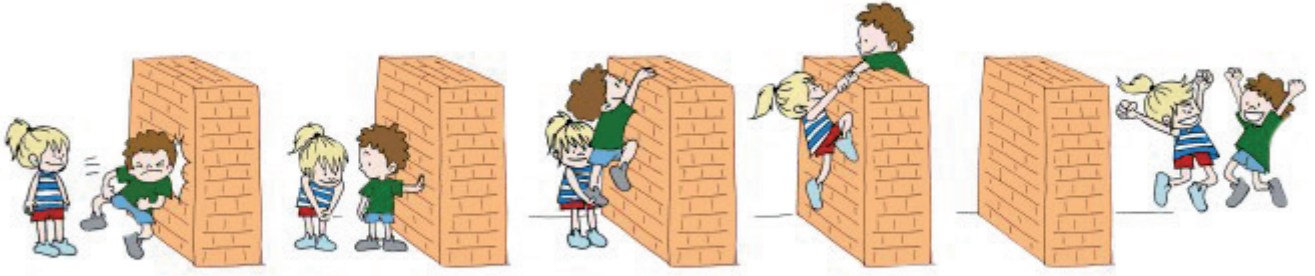
- VI. Sürüler, çimenler, sarı çiçekler
- VII. Gezer bağdan başa çoban çeşmesi
- VIII. Vefasız Aslı'ya yol gösteren bu
- IX. Kuruyan gözlere yaş gönderen bu

Yukarıdaki dizelerden aşağıda verilen özelliklere göre pastoral (kır, çoban ve doğa hayatı) bir dördlük oluşturulduğunda ortaya çıkacak sıralama nasıl olmalıdır? (12 puan)

- Teması doğa olacak
- III ve VI. ile I ve IV. dizeler arasında kafiye olacak.
- Son iki dizesinde örnekler verilmiş olacak.

1.

Yukarıdaki görselde verilmek istenen mesajı karşılayan atasözlerine üç örnek veriniz (3x3=9 puan)

.....

.....

.....

2.

Hücrelerle yaptıkları deneyler sırasında kargo proteinleri olarak hücrenin ölümünü tetikleyen proteinlerin sağlıklı hücrelere zarar vermeden kanserli hücreleri öldürmekte hayli başarılı olacağı düşünülüyor.

Bir medya metninden alınan bu cümleyi öznel hâle getiren ifadeyi yazınız. (10 puan)

.....

3. Aşağıdaki tabloda hakim olan duyguları, verilen cümlelerin karşısına yazınız. (5x2=10 puan)

a	Yolda ilerliyordum, bir de ne göreyim, yirmi yıldır görmediğim çocukluk arkadaşım karşımda duruyor!	.....
b	Keşke gençken zamanımı boşa harcamayıp yararlı işler yapsaydım.	.....
c	Yaptığımız bu hareketlerden sonra bize darılacağından çekiniyorum.	.....
d	Bir kez olsun beni arayıp hâlimi hatırlamamı sormaz oldun.	.....
e	Düşün ki küresel ısınma bitmiş, dünya tertemiz bir hâl almış.	.....

1.

- I. Vazoyu evin ortasına koymuş.
- II. Ekmeği ortasından bölüp yarısını kardeşime verdi.
- III. Evin sahibi kiracıları kışın ortasında sokağa attı.
- IV. Tarlanın ortasına geldiğimizde onu gördük.

“Orta” sözcüğü, yukarıdaki cümlelerin hangilerinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) I ve IV   B) II ve IV
C) I ve III   D) III ve IV

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim kullanılmamıştır?

- A) O kalem kaşlı da bahçeye geldi.
B) Onun ayak oyunlarına gelmem ben.
C) O konudaki sözleri, yüreğime su serpti.
D) O, her zaman ipe un sererdi.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraç içinde verilen söz sanatı yoktur?

- A) Yalvardı gece Ay'a ama fayda etmedi. (Teşhis)
B) Bizler güleriz ağlanacak hâlimize. (Tezat)
C) İnsan bu, su misali kıvrım kıvrım akar. (Teşbih)
D) Baharın gelişini haber veriyor kelebekler. (İntak)

4. Çoğul eki “-ler/-lar” hangisinde cümleye çokluk anlamının dışında bir anlam katmıştır?

- A) Halamlar, akşam bize gelecek.
B) Ağaçlar, yarın sabah budanacak.
C) Vitrindeki elbiseler çok şıktı.
D) Soyuncular kısa sürede yakalandı.

5. Yaradan cömert davranmış, bütün güzellikleri Bursa'ya vermiş. Ağaç, su, toprak ne varsa güzel. Ne zaman, kim kurmuş bu güzel şehri? Tarih bir yana, Türk muhayyilesi bu insanın ancak Hz. Süleyman olabileceğine inanmış.

Numaralandırılmış sözcüklerden hangisi yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

6. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili tamlama farklı bir isim tamlamasıdır?

- A) Ziyaretçiler yolun ortasına gelince duraksadılar.
B) Sokağın girişi sağdaki kitapçıdan hemen sonra.
C) Bu acıya insan yüreği nasıl dayanır bilemem.
D) Yazarın yazıları iyice gözden geçirilip yayımlanmalıdır.

7.

- I. Kırsalda bir yaşam kurmadan önce, oturduğumuz apartman dairesinde elektriğimizi kendi olanaklarımızla üretmek gibi bir seçeneğimiz yoktu.
- II. Bu dünyada üretilen tüm peynir çeşitlerinin koku, tat ve görünüş gibi duyuşal özellikleri birbirinden farklı.
- III. Çöller aldıkları yıllık yağış miktarı çok az olan bölgelerdir.
- IV. Bu sesler arasında en aşına olduğumuzun parmak eklemlerinden gelen çıtılama sesi olduğunu söyleyebiliriz

Yukarıda verilen cümlelerden hangisindeki altı çizili ifade sıfat tamlaması değildir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

1. "Asıl" kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde "köken" anlamıyla kullanılmıştır?

- A) Alman asıllı vatandaşlarımız ülkemizde çok mutlu olmuş.
- B) Asıl sen kendine bak, önce sen başlattın kavgayı.
- C) Diplomanın aslını alıp fotokopisini verdim.
- D) Sınava daha çok asılmalısın.

2. "Bazı atasözleri hem gerçek hem de mecaz anlam ifade edebilir."

Aşağıdaki atasözlerinden hangisi bu açıklamayı örneklendirecek türdendir?

- A) Üzüm, üzüme baka baka kararır.
- B) Körle yatan, şaşı kalkar.
- C) Bir başa bir göz yeter.
- D) Ateş, düştüğü yeri yakar.

3. Aşağıdaki dizelerin hangisinde konuşurma sanatı vardır?

- A) Gönülümle oturdum da hüznümlendim o yerde
Sen nerdesin ey sevgili, yaz günleri nerde
- B) Kuş olsam gezsem havayı
Arayıp bulsam yuvayı
- C) O gün gelsin şöyle bir yarış olsun da gör
Dünyayı hele sen bir barış olsun da gör.
- D) Değirmen değirmen, beni de öğüt
Ben meyvesiz ağaç, yürüyen söğüt.

4. "-i" eki aşağıdakilerin hangisinde diğerlerinden farklı bir işlevde kullanılmıştır?

- A) Kalemi çok ucuza almış.
- B) Evi yarın boyayacaklar.
- C) Defteri çok yıpranmıştı.
- D) Bilgisayarı servise gönderdi.

5. Toplum bir bütündür. Toplumsal yaşam, iş birliği ve iş bölümünü gerektirir. Her kişi mesleği ya da görevleri ile toplumsal yaşama değer katar. İnsanlar hak ve özgürlüklerini etkili bir şekilde kullanabildiğinde sorumluluk bilinciyle hareket eder ve görevlerini en iyi şekilde yaparlar. Hak, özgürlük ve sorumlulukların toplumdaki etkili kullanılması yurt ve millet sevgisini de güçlendirir. Bu sevgi, bağlılık toplumsal dayanışma açısından önemlidir. Böylece birlikte daha mutlu ve huzurlu yaşanabilecektir.

Metindeki numaralanmış sözcüklerin yapısı aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Basit	Basit	Birleşik
B)	Türemiş	Birleşik	Türemiş
C)	Basit	Birleşik	Türemiş
D)	Birleşik	Basit	Türemiş

6. Aşağıdaki dizelerin hangisinde birden çok isim tamlaması vardır?

- A) Ilgaz Dağı'nı duman kuşatmış,
Bulutlarla oynuyor rüzgârın kanatları.
- B) Bir sedir dalına astım zamanı,
Saygıyla sustular bütün sirenler.
- C) Şu kızıl kor gözlü deli kartallar,
Ay doğarken göğe doğru uçarlar.
- D) Açtıрма yüzündeki tül rüzgâra,
Güneşi kiskandır, ayı kiskandır.

1. “Yanmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerden hangisinde “çok üzölmek” anlamında kullanılmıştır?

- A) Güneşten yanmış, kapkara olmuştu.
- B) Annesinin söylediklerine yüreği yanmıştı.
- C) O kadar yanmış ki bir sürahi suyu tek başına içmişti.
- D) Çıkan yangında bütün evraklar yanmıştı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim, açıklamasıyla birlikte verilmemiştir?

- A) Bu adamın söylediğine bakma, ak dediğime kara demeyi huy edinmiştir.
- B) Kızımız artık bolluk içinde sıkıntısız bir yaşam sürüyor, bir eli yağda bir eli balda maşallah.
- C) Ahmet sınıfımızın en zayıf, en güçsüz çocuklarından biri, bir sıkımlık canı var yavrucağın.
- D) Bu iş için çok çaba gösterip ağzıyla kuş tutsa da artık ona güvenmiyorum.

3. Bir sınıfta tam kırk çocuk dizili;
Bir kara tahta, üstünde bir üçgen;
Bir koca daire, sağır, çekingen;
Merkezi güm güm eder davul gibi.
Dilsiz, vatansız harfler küme küme,
Bekleşiş dururlar, azap içinde.

Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangileri kullanılmıştır?

- A) İntak – Kişileştirme
- B) Benzetme – Tezat
- C) Kişileştirme – Benzetme
- D) Tezat – İntak

4. Altı çizili sözcüklerden hangisi yapısına göre diğerlerinden farklıdır?

- A) Eskiden burada bir sürü balıkçı teknesi olurdu.
- B) Annesi onunla bayağı yemek yollamıştı.
- C) Yolculuk esnasında çok yorulmuşlardı.
- D) Ona çok kırgın olduğu için konuşmuyordu.

5. Kuşlar mutlu şarkısını
Hep dalımda söylerler
Şen arılar vızır vızır
Kokuma koşup gelirler

Bu dörtlükte altı çizili sözcüklerin yapıları aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Basit – Türemiş – Basit
- B) Birleşik – Türemiş – Basit
- C) Basit – Türemiş – Türemiş
- D) Basit – Basit – Türemiş

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirtisiz ad tamlaması yoktur?

- A) Derslerde yazım kılavuzu kullanıyoruz.
- B) Güneşten kaçmak için, bir ağaç gölgesi aradık.
- C) Başını, kardeşinin omzuna yasladı.
- D) Küçükken Keloğlan masallarına bayılırdım.

7. “Doğru” sözcüğü, aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat tamlaması içinde yer almamıştır?

- A) Deniz kenarına doğru yürümeye başladık.
- B) Doğru söze ne denir!
- C) Doğru zamanda, doğru yerdeyiz.
- D) Anladım ki doğru bir insanla karşılaşmışım.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı bir zamirle sağlanmışır?

- A) Bu kitaplar kaç lira tuttu?
- B) Öğlen yemeğini nerede yiyeceğiz?
- C) Buraya kaç defa geldik?
- D) Bu bina kaç katlı olacak?

www.ortaokuldata.com Dijital Eğitim Platformunun tanıtım ve kullanım videoları için karekodu okutunuz.

Dijital Eğitim Platformunda Neler Var?

Bu seti alan öğretmen ve öğrencilerin tamamı Dijital Eğitim Platformuna sınırsız sahip olacaktır. Dijital Eğitim Platformunda

- Deneme sınavları çözme,
- Soru çözme,
- Konu çalışma,
- Yapay zeka destekli istatistiksel raporlar alma,
- Süreç odaklı dijital öğrenci takip sistemi,
- Ders kitabının dijital içerikleri,
- Akıllı tahta uygulamaları

gibi birçok özelliğe sahiptir.

Dijital Eğitim Platformu Nasıl Kullanılır?

- Öğretmenin sisteme üye olması
  1. Öğretmen kendisi ortaokuldata.com'dan üyelik yapabilir.
  2. 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattından yardım alarak üyelik yaptırabilir.
- Öğretmen, öğrenci listesini sisteme girdikten sonra öğrencilerin kullanıcı adı ve şifreleri otomatik oluşturulacak veya öğrenci listesini 0 (542) 262 03 37 whatsapp hattına göndererek sistem tarafından öğrenci şifreleri oluşturulacaktır.
- Öğrenci, öğretmeninden alacağı şifre ile sisteme giriş yapabilecektir.

* Sınırsız kullanım süresi 1 eğitim-öğretim yılıdır.

5. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

6. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

7. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

8. Sınıf

Soru Bankası, Defterim

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1518 Sok.
Mat-Sit İş Merkezi No:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

9 786052 806296

Nasıl Sipariş Edebilirim?

Kitapçınızdan talep edebilir veya 0 505 099 24 84 telefon hattından bilgi alabilirsiniz.